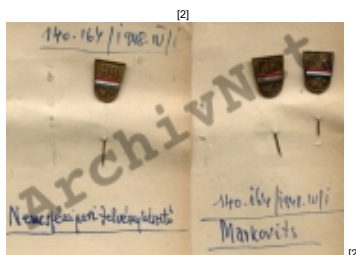

Hadirokkant jelvények a második világháború után ^[1]

A második világháború után az új hatalom újragondolta és szabályozta kitüntetési rendszerét. Az alapítások körüli huzavonában és az adományozásoknál egyre inkább a kommunista párt szempontjai érvényesültek. Elsősorban a politikai okok miatt üldözöttek kaptak kitüntetések. Ebben a kitüntetés alapítási közegebe illeszkedett a második világháború hadirokkantjai számára készített új típusú hadirokkant jelvény is, melynek elkészítése körüli bonyodalmakat mutatjuk be forrásközlésünkben.

Bevezetés

Az egyes történelmi korszakokban ismert és elfogadott volt a különböző érdemekért járó kitüntetés, mivel a társadalmi elismerés, erkölcsi megbecsülés látható, viselhető jele volt. A jutalmazás, az elismerés ösztönzően hatott az ember teljesítményére, ugyanakkor a hatalom birtokosai sem fukarkodtak az adományozással, hogy lojális alattvalóik taborát megerősítsék, bővítsék. A kitüntetések kialakulása hosszú időszakra tekint vissza, így hazánkban is koronként változtak jelképei, szabályai, alapítási és adományozási körülményei. Már a török elleni harcok idején ismertek voltak az uralkodó által adományozott kegyelmi érmek és láncok. A 16. századtól kezdődően a királyi Magyarországon a Habsburg Birodalom elismerési rendszere érvényesült. 1848-1849-ben merült fel az önálló magyar kitüntetések létrehozásának gondolata. Az Osztrák-Magyar Monarchia kitüntetési rendszere Ferenc József korában teljessé vált ki, vált Európa egyik legkomplexebb, legjelentősebb elismerési rendszerévé. Erre az időszakra estek bizonyos modernizációs törekvések is, és a 19. század végétől felmerült, hogy a teljes társadalom részesülhessen kitüntetésekben. Sokféle emlékérmét, emlékkeresztet alapítottak, és az elismerések tulajdonosai között mindvégig magas volt a magyarok aránya.

[Képgaléria megtekintése](#) ^[2] ^[2]

Az első világháború méreteit a számtalan kitüntetés, emlékérem, jelvény és plakett is bizonyítja. Ennek megfelelően tömegesen adományozták a legkülönfélébb elismeréseket a fronton és a hátszágban szolgálatot teljesítőknek. A háború után minden országban alapítottak háborús emlékérmeket, így az első világháború befejezésének 10. évfordulójára, 1929. május 26-án Magyarországon is. Az emlékérmét *Kisfaludi Strobl Zsigmond* tervezte. Az első világháború frontjain szolgálatot teljesítő katonák, özvegyeik és árváik, továbbá azok a civil személyek kaphatták, akik a honvédségnél vagy a hátszágban a fegyveres erőt segítették, a sebesültek és hadifoglyok érdekében eredményesen tevékenykedtek. Az emlékérmét frontszolgálatért karddal és sisakkal, míg a hátszági szolgálatért kard és sisak nélküli adományozták. Az özvegyek, árvák szintén az utóbbi jelvényt kapták. A kitüntetés a volt szövetséges államok katonái is megkaphatták. 1942 után a Magyar Háborús Emlékérem szolgálaton viselték az 1931. március 31-én alapított Hadirokkant Jelvényt. Bemutatjuk a *Magyar Háborús Emlékérmét*, a *Hadirokkant Jelvényt* és az első világháborús sebesültek érmének elő és hátlapját, valamint a hadirokkant jelvény és a háborús emlékérem viselésére kiállított igazolványokat.)

A Horthy-korszakban (1919-1945) viszonylag lassan alakult ki Magyarország elismerési rendszere. Kezdetben vitatták a kormányzó kitüntetés-alapítási (adományozási) jogát is. Az 1920-as években meginduló elismerés-alapítások révén az 1930-as évek közepére differenciált kitüntetési rendszer valósult meg Magyarországon, mely erősen kötődött az 1918 előtti időszak gyakorlatához, tükrözte a magyar szimbólumkincsét, a hagyományokat, de egyes elemei nemzetközi összehasonlításban is igen korszerűnek számítottak.

1946. február elsején Magyarország államformája köztársaság lett. Ennek megfelelően az államhatalom - a szovjet megszálló csapatok jelenlétét is kényszerűen figyelembe véve - újragondolta és szabályozta kitüntetési rendszerét. Még nem tagadott meg mindent a múltból, kitüntetései szimbolikájából, de az alapítások körüli huzavonában és az adományozásoknál már egyre inkább a kommunista párt szempontjai érvényesültek. Az 1945-1948 közötti években, egyre csökkenő mértékben ugyan, de még éltek a korábbi hagyományok a magyar kitüntetési rendszerben. Mindvégig rányomta bélyegét e rövid időszak elismeréseire az 1848-as centenáriumi hangulat. 1945 után a kitüntetés egyfajta kárpótlást jelentett a diszkriminációért és az emigrációért is. Elsősorban a politikai okok miatt üldözöttek kaptak kitüntetések - és érdekes módon - nagymértékben alulreprezentáltak a kitüntetettek listáján azok, akiket vallásuk/származásuk miatt diszkrimináltak. Az emigrációba kényszerültek közül elsősorban azok számíthatnak kitüntetésre, akik a Horthy-korszakban hagyták el az országot, míg a Tanácsköztársaság miatti emigráció kifejezetten hátrány volt e tekintetben.

Ebben a kitüntetés alapítási közegebe illeszkedett a második világháború hadirokkantjai számára készített új típusú hadirokkant jelvény is, melynek elkészítése körüli bonyodalmakat mutatjuk be forrásközlésünkben.

1947. június 7-én, a *Hadirokkantak és Hadigondozottak Hangja* című újságban *Új jelvényt a hadirokkantaknak* címmel felhívás jelent meg. A felhívás szerint a hadirokkantak már a világháború befejezése után követelték, hogy a demokratikus köztársaság lássa el őket új és megfelelőbb jelvényvel, mint amit a múltban részükre adományoztak. (Az első világháború utáni koronás hadirokkant jelvényt, amely a hadirokkant igazolványon látható, lásd külön!)

Ezt követően a pártok vezetői is felhívták Molnár Erik népjóléti miniszter figyelmét arra, hogy „tennie kell valamit, hogy a hadirokkantak gomblyukából a régi, elmúlt, rossz időkre emlékeztető jelvényt cseréljék ki”. Több hozzászólás érkezett e tárgyban, az újság pedig javasolta a népjóléti miniszternek, hogy „hívjon életre egy bizottságot, akik a jelvény ügyet letárgyalják”. Ajánlották, hogy a bizottság tagjait úgy kell összeválogatni, hogy „az minden tekintetben megfelelő legyen”. A miniszter képviselőjében bizottsági tagnak kérik fel a IV. ügyosztály, vagyis a Hadigondozási főosztály vezetőjét, a Képzőművészeti Társulat nevében annak elnökét, egy hadirokkant műtörténészt, egy hadirokkant szobrászt, egy hadirokkant festőművészt és egy hadirokkant író. Az újság javasolta, hogy tűzzenek ki több pályadíjat, és a pályázatot hirdessék meg a Magyar Közlönyben, az Iparművész és Képzőművészek Lapjában, az Iparművészeti Társulatnál és a napilapokban. A pályázat feltételül szabták, hogy a pályaműnek ki kell domborítania a hadirokkantsággal összefüggő állapotot, a demokrácia szempontjából megfelelő stílust és a plasztikai szépséget. A tervnek nemcsak szépnek és megfelelőnek kell lennie, hanem könnyen kivitelezhetőnek is.

Az újság magabiztosan állította, hogy „az ország valamennyi kisplasztikusa tervet fog készíteni és [...] a szakemberekből álló bizottság minden biztonnal ki fogja tudni választani a legmegfelelőbb hadirokkantjelvényt”. A szakemberek véleménye szerint körülbelül 600 ezer darab jelvényre lenne szükség, melynek legfőképpen 50 fillérbe kerülnie darabja, és a jelvényeket egy országos hadirokkant ünnepély alkalmával osztanák ki a hadirokkantak között. Az újság megemlítette, hogy a hadirokkantok is igényt tartanak a jelvény viselésére, mivel számuk meghaladta a 200 ezret, ezért ugyanezt a jelvényt lehetne részükre is elkészíteni kicsiben, vagy nagyobbított alakban. Javaslatuk elfogadása esetén a népjóléti miniszter pontot tehet erre a régen vajdó kérdésre.

A hadirokkant jelvények módosításával kapcsolatos kérdés a HONSZ alapszabály módosításával kapcsolatos tárgyalásokon is felmerült. A megbeszéléseken kérésként hangzott el, hogy a „jövőben nemcsak a hadirokkantak, hanem a hadirokkantok is láttassanak el jelvényekkel”. A Népjóléti Minisztérium Hadigondozási főosztályának egyöntetű véleménye az volt, hogy a jelvényre csak a hadirokkantak legyenek jogosultak, elsősorban azért, mert a jelvény viselésével „a háborúban szerzett tördőltötségre” akarták felhívni a figyelmet, azért, hogy a hadirokkantak ügyes-bajos dolgainak intézése során, valamint utazáskor különleges figyelemben és elbánásban részesüljenek. Az első felhívásra három cégtől, az újpesti *Markovits Jelvény- és Eremkészítő Üzem* nevű cégtől, a budapesti *Nemesfémipari Jelvény-*

és Fémárukészítő Munkások Termelő Szövetkezetétől, valamint a HONNSZ VII. kerületi csoportjától érkezett ajánlat. Forrásunkban közöljük a Népjóléti Minisztérium Hadigondozási főosztályához érkezett ajánlatok levéltári dokumentumait.

A Markovits jelvénykészítő üzem 1947. február 5-én küldte el a tulajdonát képező terveket. Ajánlatuk 100 000 darab, sárgarézből sajtolt, vegyileg sárgított jelvényre vonatkozott, melyet darabonként 44 filléres áron készítettek volna el. A minisztérium hozzájárulása esetén, ha a hivatalosnak elismert hadirokkant jelvényt bármely formában és kizárólagosan forgalomba hozhatná, akkor 50% engedményt nyújtanának az ajánlott árból. Másfél hónappal később az üzem újabb három tervrajzot nyújtott be a minisztérium Hadigondozási főosztályának, amelyek már krómozott vagy nikkelezett kivitelben, kontúr nélküli szivárvány-zománcsal készültek volna. A másik tervet benyújtó cég, a Nemesfémipari Jelvény- és Fémárukészítő Munkások Termelő Szövetkezetének inkább csak „technikai szempontból bátorodott” szolgáltatást felajánlani a minisztériumnak. Ha a múltban használt jelvény minőségű szempontból megfelel, akkor csak a rajz formáját változtatnák meg, ami kb. 15-25 fillérbe kerülne, ám egy „sokkal szebb és mutatósabb kivétel” sem lenne túl költséges. A szövetkezet tüzománc kivitelben mintát is mellékel ajánlatához, ami 100 000 darab készítésénél darabonként 65-70 fillérbe kerülne. A levél további részében a szövetkezet mellátta korábbi tevékenységét, munkájuk minőségét és áraiik versenyképességét, valamint hivatkoztak korábbi szállításaikra, és árajánlat kérésére hívták fel a minisztérium illetékeseit. (Lásd a melléklet képeit!)

A beérkezett hadirokkant jelvény tervekhez és ajánlatok azonban nem nyerték el a minisztérium meglegedését, mivel azok nem feleltek meg „a mai követelményeknek”. Az elutasításkor azzal érveltek, hogy a hadirokkant jelvényt több százézer hadirokkant viseli, ezért „nem közömbös az, hogy a jelvény művészi vagy kevésbé sikerült formában kerül kivitelezésre”. A minisztériumban felmerült annak a gondolata is, hogy nevesebb iparművészeket kérjenek fel az új mintájú hadirokkant jelvény megtervezésére. „Ezt annál is inkább meg kell fontolnunk, mert véleményünk szerint néhány ezer forint nem múlhat az, hogy a hadirokkantak több százeres tömege ne minden tekintetben megfelelő jelvényt viseljen.” A Hadigondozási főosztály ezért puhatolódzott az Iparművészek Szakszervezeténél, és kiderült, hogy neves festőművészek csak több ezer forint tiszteletdíj mellett hajlandók „ilyen természetű” pályázaton részt venni. Pénzügyi megfontolások miatt a Népjóléti Minisztérium saját hatáskörben döntött az új mintájú hadirokkant jelvények elkészítéséről.

A hadirokkant jelvények ügyében a fordulatot 1947. augusztus 29-én a minisztérium Hadigondozási főosztályán megtartott főosztályvezetői értekezlet jelentette, amikor döntést hoztak arról, hogy pályázatot írnak ki új mintájú hadirokkant jelvények készítésére. Levélben fordultak a Magyar Művészeti Tanácshoz a pályázat kiírása céljából, véleményt és javaslatot kértek a tervezésre vonatkozóan, valamint meghatározták a beérkezett pályamunkák jutalmazását. Ezzel egy időben tájékoztatták a Markovits Jelvény- és Éremkészítő Üzemet a pályázat kiírásáról, valamint a HONNSZ VIII kerületi szövetségét, hogy a beérkezett pályaművek elbírálására összehívott bizottságba a HONNSZ képviselőjét is meghívják. A minisztérium a kiírt pályázat első díjazottjának 500 forintot, a másodiknak 300 forintot, a harmadik díjazottnak 150 forintot ítélt meg. (A Művészeti Tanács válasza és javaslata nem került elő a levéltári dokumentumokból.) Röviddel a pályázat kiírása után, 1947. szeptember 5-én a minisztérium Számvevősege jelentette, hogy a hadigondozottak jelvényeinek beszerzésére, a pályadíjak jutalmazására az 1947/1948. évben nincs költségvetési előirányzat és fedezet. Egy héttel később, szeptember 12-én azonban már újfént jeleztek, hogy „időközben a fedezetet a [pénz]ügyi rendelkezésre bocsátotta.”

1947. november 17-én a Művészeti Tanács arról értesítette a minisztériumot, hogy a kötelező szakmai munkaközvetítésre vonatkozó rendelet értelmében a hadirokkant jelvények pályázatainak kiírására az Iparművészek Szakszervezetét kérte fel. Egyidejűleg kérte a minisztériumot a pályázati díjak összegének felemelésére. (Lásd a melléklet dokumentumait.)

A minisztérium 1947. december 6-án keltezett levelében jelezte az Iparművészek Szabad Szakszervezete felé, hogy a pályadíjjakkal a szerzői jogot megváltottnak tekinti. Utasította a szakszervezet vezetőit, hogy az új jelvényt a korábbi hadirokkant jelvény anyagából kell elkészíteni, és ahhoz hasonlóan, kétféle (rendes és kicsinyített) nagyságban kell előállítani.

A hadirokkant jelvény pályázat elbírálására 1948. február 24-én a Magyar Iparművészek Szabad Szakszervezetének székházában (IX. Kinizsi u. 39.) került sor. A Népjóléti Minisztérium részéről *Hetényi Károly* miniszteri tanácsos, *Veégh László* miniszteri osztálytanácsos, a HONNSZ részéről *Hajdú Rezső* és legényei *Pintér Sándor* 50%-os hadirokkantak, a Művészeti Tanács részéről *Borsos Miklós* és Gábor István, az Iparművészek Szakszervezetétől *Végh Gusztáv* grafikus művész és *Kovács Zsuzsanna* főtitkár vett részt a bíráló bizottságban.

A pályázatra 55 pályamű 104 tervmunkája érkezett. A beérkezett pályázók egy része jelgével küldte be pályázatát, mások saját név és cím alatt. Egy-egy pályázó több pályamunkát is beküldött, például a „Március” jelgével megjelölt pályázó tíz, az „1921” jelgével ellátott pályázó nyolc tervet készített. Forrásunkban bemutatjuk a hadirokkant pályázatra beérkezett tervmintákat, amelyek listája azonban nem teljes, és sok esetben nem is azonosítható.

A bíráló bizottság üléséről készült jegyzőkönyv tanúsága szerint a döntés nem volt egyhangú, mivel megállapították, hogy „a beérkezett pályamunkák legnagyobb része minden művészi értékét nélkülöző, dilettáns munka”. A bizottság a pályázatot „meddőnek” akarta nyilvánítani, és csak a pályadíjak szokatlanul alacsony volta miatt döntött úgy, hogy a kivitelezésre viszonylag alkalmasnak látszó, „Bodoni” jelgével beadott, *Schneider Jenő* nyomdász által készített pályamunkának ítéli az első díjat azzal a kikötéssel, hogy a pályaművet át kell dolgozni, mégpedig úgy, hogy a „HR” betűk külön választandók, a csillag helyett pedig tört tölgygát kell alkalmazni”. A Bíráló Bizottság „a tervezők ötletének és munkájának” elismeréseként a második és a harmadik díjat is kiosztotta. A második helyezést a „Sakk” jelgével beküldött, *Kass János*, az Iparművészeti Főiskola hallgatója által készített pályamunka kapta, a harmadik díjazott a „D+A” jelgés tervmunka lett, melyet szintén egy iparművészeti főiskolás hallgató, *Darvas Árpád* készített. A minisztérium fenntartotta magának a kivitelezés vagy attól való elállás jogát. A hadirokkantak érdekképviseletét ellátó HONNSZ miniszteri biztosa által létesített elnöki szaktanács a Schneider-féle hadirokkant jelvény tervet ajánlotta kivitelezésre alkalmasnak, egyúttal javasolta, hogy a hadiövegeket is lássák el jelvényvel. (Lásd a forrás képeit!)

A pályázat kihirdetése után megindult a harc a hadirokkant jelvények gyártásának és forgalomba hozatalának megszerzésére. 1948 májusában több cég - még a versenytárgyalás kihirdetése előtt - árajánlatot küldött a minisztériumnak. Az említett Markovits Jelvény- és Éremkészítő Üzem ötvenezer darab jelvényt ellenszolgáltatás nélkül a minisztérium részére bocsátott volna heti részszállításokban, ha a minisztérium hozzájárult volna ahhoz, hogy kizárólagos joggal gyárthatná, és forgalomba hozhatná a jelvényeket. A Nemesfémipari Jelvény- és Fémárukészítő Munkások Termelő Szövetkezetének árajánlata úgyszintén nagyvonalú volt. Felajánlotta, hogy legalább 200 000 darab jelvény megrendelése esetén minden 10 000 darab leszállított jelvényt után 1000 darabot díjtalanul szállít.

A minisztérium azonban egyik ajánlatot sem fogadta el, hanem az Elnöki 2. Központi Anyagbeszerzési osztályt versenytárgyalás meghirdetésével bízta meg. Az osztály 1948. június 28-án nyilvános versenytárgyalást hirdetett a hadirokkant jelvények gyártására és forgalomba hozására. Az új mintájú jelvényt megosztva kívánta munkába adni és a kivitelezés árát nettó 45 fillérben maximalta. Mivel egyik cég sem akart kimaradni az állami megrendelésből, ezért a versenytárgyalás után rövid időn belül módosították korábbi árajánlataikat a minisztérium igényeinek és elképzeléseinek megfelelően, és a szállítási feltételeket is elfogadták. A Markovits-féle Jelvény- és Éremkészítő Üzem például az eredetileg megállapított 48 filléres árból 3 fillért engedett, így versenyképessé vált a többi céggel, a Szövetkezet pedig „a versenytárgyaláson kialakult legolcsóbb áron” vállalta el a munkát.

A pályázók a feladat elvégzését különböző szempontok szerint ítélték meg, és annak megfelelően tették meg ajánlataikat. A legtöbbet, 90 000 forintot a *Magyar Állami Pénzverő* tette. Legkisebb összegért (45 000 Ft) Paskay Károly jelvénykészítő mester vállalta a munkát, aki egyedülálló módon felajánlta, ha 100 000 darab jelvény szállítására kap megbízást, akkor az alapár 10%-át felajánlja a hadirokkantak segélyezésére. Más kedvezményeket is felkínált a vállalkozók, csak hogy elnyerjék a megbízást. A *Böhm Emil Vas- és Fémipari Vállalat* a jelvények kizárólagos gyártási és forgalomba hozási jogának öt évre való átengedése ellenében 6000 db, a Markovits Jelvény- és Éremkészítő üzem, pedig 50 000 darab jelvényt készített és szállított volna a minisztériumnak díjtalanul. A Markovits-féle üzem az ajánlat elfogadásakor a jelvényeket 1-1,5 Ft-os áron hozta volna forgalomba. A közszállítási szakbizottság nem javasolta a jelvények kizárólagos gyártási és forgalomba hozási jogának öt évre való átengedését, hanem megbízta a Népjóléti Minisztérium 2. osztályát, hogy Paskay Károly jelvénykészítő legolcsóbb, darabonként 45 filléres egységárát ajánlja fel az utána következő két vállalkozónak, a Markovits Jelvény- és Éremkészítő Üzemenek, valamint a Nemesfémipari Jelvény- és Fémárukészítő Munkások Termelő Szövetkezetének, amelyek elfogadták a feltételeket. Ennek alapján mindhárom céget egyharmad-eightharmad arányban bízták meg a hadirokkant jelvények forgalomba hozatalával és szállításával. A minisztérium feltételül szabta, hogy „gondot kell fordítani arra, hogy a cégek egyforma jelvényt készítsenek”, aminek később, az átvétel során lesz jelentősége.

A vállalkozóknak elküldött megrendelő levélben a minisztérium pontosan leírta a hadirokkant jelvény készítésének kritériumait: az új mintájú hadirokkant jelvényt egy mm-es bronzból (tombak) kellett elkészíteni, közepén háromszínű (piros-fehér-zöld) tüzománc berakással, a „HR” betűk és a tölgyfalevél dombornyomással, oxidálva, felerősítéshez hátul egy mm vastagságú és 42 mm hosszú tüvel vagy gomblyuktámasztóval, darabonként 45 fillér, összesen 15 030 Ft összeggel. A jelvényeket a cégek kötelesek voltak megfelelő minőségű papírtasakokban átvételre alkalmas módon csomagolni, és a minisztérium által Budapesten kijelölt átvételek helyen „minden szállítási költség felszámítása nélkül leszállíthatni”. A megrendelő kézhezvételétől számított öt nap alatt egy darab mintajelvényt kellett készíteni, bemutatni a minisztérium Hadigondozási főosztályának. A rendelt jelvényekből hetenként ötezer darab jelvény szállítást kellett teljesíteniük, 70%-ot tüvel, 30%-ot gomblyuktámasztóval. A megrendelő levélben rögzítették, hogy „a jelen szerződésből eredhető minden perben csak a Budapesti Központi Járásbíróság, vagy ha a per a törvényszék hatáskörébe tartozik, csak a Budapesti Törvényszék lehet illetékes”.

A minisztériumot váratlanul érte a szállítások körül kialakult fonák helyzet. A jegyzőkönyvek szerint mindhárom cégnél nemcsak kivitelezési, minőségi problémák adódtak, hanem az érdekeltek cégek szállítási kötelezettségeiket is lassan teljesítették. Ezt támasztja alá a Népjóléti Minisztérium többszöri sürgető levele is, melyben „nyomatékosan” felhívta mindhárom céget figyelmébe a szállítási határidők pontos betartására és a kivitelezés pontosságára.

A rész-szállításokkor készült jegyzőkönyvek tanúsága szerint, az átvevő bizottság tagjai minden esetben megkérdezték a Technológia és Anyagvizsgáló Intézet szakértőjét, aki szűrőpróbaszerűen ellenőrizte és összehasonlította a leszállított jelvényeket az eredeti mintadarabbal. Az első szállítmányok megérkezésekor rengeteg hibát találtak, például a jelvények lemezanyaga eltért a bemutatott mintától, a zománcozás nem volt egyenletes, a dombornyomás kontúrjai nem voltak élesek, a helytelen oxidáció miatt a bronzbevonat foltos maradt, a jelvényen látható nemzeti színű zománcozás is eltért a megadott mintától. Mindezeket a hibákat a szakértő jelezte a bizottság tagjainak, ugyanakkor kijelentette, hogy „a jelvények kivétel szempontjából az átvehető határán vannak”, „lényegtelen eltérést mutatnak bár, amely körülmény azonban a jelvények használhatóságát nem befolyásolja”. A „kémprobák” céljaira kivett csomagokban talált selejtes darabok kicserélésére kötelezték a céget akkor, ha a cég képviselője elismerte azt. Sok esetben a cég képviselője a selejtes darabok pótlására „azonnal rendelkezésre bocsátotta” a megfelelő jelvényt.

A bizottság, a szakértő véleményének meghallgatása után „úgy határozott, hogy a jelvényeket átveszi”, ugyanakkor figyelmeztette a szállító cégeket, hogy az átvett jelvények anyagi, kiviteli hiányosságaiért felelősséggel tartozik.

1948. október 26-án a Nemesfémipari Jelvény- és Fémárúkesztő Munkások Termelő Szövetkezete beadvánnyal fordult Olt Károly népjóléti miniszterhez, mivel nem vették át a cég által készített hadirokkant jelvényeket. A cég cáfolta az átvétel ellen felhozott kifogások tarthatatlanságát, ugyanis a szakértő által felsorolt hibák „ha fenn is állnak, a jelvény formáját, mintáját, lényegét és használhatóságát semmiképp nem befolyásolja”. Felvetették, hogy: „Nem lehet érdeke ma az országnak, nem lehet tehát a Népjóléti Minisztériumnak sem ennyi értéket, amit az elkészített vagy befejezés előtt álló jelvények képviselnek, anyagban és munkában, kidobni, veszni hagyni”. Végezetül megemlítették, hogy 15 000 forint veszteség szövetkeztüket nagyon érzékenyen érinti, ezért kérték a népjóléti miniszter intézkedését, hogy engedélyezze az elkészült jelvények átvételét. A beadványon egy kézirással írt szöveget olvashatunk, amely jelzi az „új világ” szellemét: „Selejt ellen küzd az egész mozgalom! Mi meg támogassuk a selejtet szállító elvtársakat!” Mindenesetre az Országos Hadigondozó Hivatal miniszteri tanácsosának jelentése egyértelműen leszögezte: tudják, hogy a nemleges döntés meghozatalánál a beadványban leírt szempontokat a bizottság mérlegelte, s figyelemmel volt a cég nagy múltú érdemeire, mindezek a szempontok azonban nem indokolták, hogy a közszállítási szabályzat rendelkezései szerint meghirdetett versenytárgyalás után vállalkozásba adott új mintájú hadirokkant jelvényeket az átvevő bizottság annak ellenére is átvegye, hogy a leszállított áru nem felelt meg a vállalkozó cég által elfogadott feltételeknek, sőt az a kivitelezés szempontjából az „átvehető határán alul” volt. A levéltári dokumentumokból nem derült ki egyértelműen, hogy mennyi volt az elkészített, de át nem vett hadirokkant jelvények száma. Tény, hogy a Nemesfémipari Szövetkezet a jegyzőkönyvek tanúsága szerint továbbra is szállíthatott hadirokkant jelvényeket a minisztériumnak.

A Magyar Hadirokkantak Szövetsége Országos Központjának főtitkára, Koós Károly 1948 szeptemberében levelet írt Olt Károly népjóléti miniszternek, melyben tájékoztatta a minisztert arról, hogy egyes jelvénykészítő üzemek a minisztérium hozzájárulása nélkül már megkezdtek a hadirokkant jelvények gyártását, és azokat nyílt üzletekben árusítják. Felhívta a népjóléti miniszter figyelmét arra, hogy az 1933.VII. tc.-ben biztosított jogánál fogva a miniszter magának tartotta fenn a jelvények gyártására és forgalomba hozatalára vonatkozó engedélyek kiadását. Ennek megfelelően kérte a népjóléti minisztert, hogy utasítsa a jelvénykészítő üzemeket és a jelvények forgalomba hozatalával foglalkozó kereskedőket, hogy a Magyar Hadigondozottak Szövetsége útján adott előzetes hozzájárulás nélkül a jelvények készítésétől, ill. forgalomba hozatalától tartózkodjanak.

Ugyanakkor a Magyar Hadigondozottak Szövetségének Horánszky utcai központja 1948. szeptember 20-án Koós Zoltán főtitkár aláírásával levelet írt mindazoknak a cégeknek, jelvénykészítő iparosoknak, akik engedély nélkül gyártottak és hoztak forgalomba hadirokkant jelvényeket. Felkérte őket, hogy „jelvényeink esetleges gyártásától és forgalomba hozásától tartózkodjanak, mert a rövidesen nyilvánosságra kerülő rendelet értelmében súlyos károkat okozhatnak önmaguknak a jelvény készítésével és nem megengedett forgalomba hozatalával.”

Közben az Országos Hadigondozó Hivatal 1949 novemberében elszámolást készített a különböző cégektől átvett hadirokkant jelvényekről. A kimutatás szerint 1948-ban a Hivatal 80 900 darab hadirokkant jelvényt készíttetett és vett át különböző cégektől. A hadigondozó bizottságok néhány esetben jelentették, hogy a nekik kiküldött gyári csomagolásból hiányoztak jelvények, ezeket azonban rövid időn belül pótolták.

1949 februárjában a Dohányárusok Országos Szövetségének 10 000 darab jelvényt adtak bizományba való árusításra. (Ez egyúttal azt is jelezte, hogy a jelvény elvesztette eredeti célját, hogy egyfajta kitüntető éremként szolgáljon a háborúban maradandó sérülést szerzett volt honvédek számára.) A jelvényeket ötvenes és százas csomagokba csomagolták. Az átvett jelvényeket nem számozták meg, mert „a megszámlálás hosszas időt venne igénybe - azon kívüli próbaszámlálást csináltunk, és egy csomagból 12 drb jelvény hiányzott - közben pótolva lett - így megszámlálhatatlanul vettük át bizományba”. A jelvényeket egy forintért kapták és 1,50 Ft-ért árusították.

Az 1949. január 5-én az Országos Hadigondozó Hivatalban tartott megbeszélésen Paskay Károly jelvénykészítőt felszólították, hogy azonnal szüntesse be a jelvények gyártását, mivel nem tett eleget vállalt kötelezettségének. Mindez azt is jelentette, hogy az Országos Hadigondozó Hivatal több jelvényt nem volt hajlandó átvenni.

Ugyanígy járt a Markovits Géza-féle jelvénykészítő üzem is. Az 1949. január 11-én keltezett jegyzőkönyv szerint a jelvények között kb. 1%-nyi selejtet találtak. Utasították a céget, hogy a selejtes jelvények pótlására 400 darab „kifogástalan minőségű” jelvényt pótlólag szállítsanak le. A szállító cég tulajdonosa mindezt tudomásul vette, ám kijelentette, hogy a selejtes jelvények pótlását csak abban az esetben tudják teljesíteni, „ha a nem használható darabokat t. Minisztérium visszaszolgáltassa”. Ennek fejében átadják a megfelelő darabszámot „hibamentesen” és „díjtalanul”. 1949. január 26-án Hódi Lajos miniszteri irodatiszt a jegyzőkönyv hátlapjára feljegyezte, hogy „A hivatkozott selejtes jelvény visszaadására nincs lehetőség”. Valószínűleg a 400 darabban nem tudtak elszámolni, de Markovits nem hagyta magát, hogy minden ellenszolgáltatás nélkül átadjon 400 darab jelvényt. Tekintettel arra, hogy a cég a megrendelt jelvény mennyiséget a kitűzőt határidőre nem szállította le, további jelvényeket a Hivatal nem vett át a cégtől, és Markovits Géza tulajdonost is felszólították a gyártás azonnal beszüntetésére, ami egyben azt is jelentette, hogy a minisztérium már be akarta szüntetni a jelvények gyártását, átvételét és forgalmazását. Ezt támasztja alá az a tény is, hogy 1950 augusztusában a Népjóléti Minisztérium anyagraktárában még mindig kb. 42 000 darab hadirokkant jelvényt egy ládába öntve tároltak. A hadigondozási ügyek decentralizálása folytán ezeknek a jelvényeknek a minisztérium raktárában való tárolása indokolatlan volt, ezért a jelvényeket a megyei tanácsok végrehajtó bizottságainak, valamint a Budapest főváros tanácsa végrehajtó bizottságának küldték meg azzal, hogy azokat a hatóságuk területén lakó, pénzellátásban részesülő hadirokkantak között ingyenesen szétoszták.

Fentiekből is látható, hogy a szállítás körüli bonyodalmak a kezdeti lelkesedést csökkentették. 1947-től a Népjóléti Minisztériumban bekövetkező miniszterváltások, valamint az Országos Hadigondozó Hivatal létrehozása, majd megszüntetése is hozzájárulhatott a jelvények gyártásának beszüntetéséhez, illetve a kormányzat úgy gondolta, hogy ezzel eleget tett a hadirokkantak iránti kötelezettségének. 1948 őszén a szovjet-magyar kölcsönös együttműködési barátság szerződés aláírása után a „hadifogolykérdés” is lekerült a napirendről. Hirtelen, minden előzetes bejelentés nélkül megszűnt a kommunista párt által kiadott, alapvetően propagandacéllal indított, Sziklai Sándor által szerkesztett Hadirokkant és Hadifogoly Híradó, hiszen betöltötte feladatát - a tényleges hatalom immár a kommunista párt kezében volt. Felszámolták a minisztériumok hadifogoly-osztályait, befejezték működésüket a pártok hadifogoly irodái is.

Óhatatlanul felmerül bennünk a kérdés, miért volt szükség évekkel a háború után új hadirokkant jelvények készítésére. A magyarázatot abban látjuk, hogy a hadifoglyok és hadirokkantak többsége 1947-1948-ban tért haza a Szovjetunióból a szovjet-magyar egyezménynek köszönhetően. A hadirokkantak megbecsülésének kimutatása azonban még a hatalom eldőlése előtt volt fontos a kormányzatban részt vevő összes erőnek, s a kommunisták választási eredményjavítási célból szintén támogatták. Amikor megszerezték a hatalmat már csak nyűg, szégyellnivaló volt a sok hadirokkant, akik éppen az új barát, „szövetséges” ellen harcoltak.

A Népjóléti Minisztérium javaslata a hadirokkant jelvény módosítására

A HONSZ alapszabályainak módosításával kapcsolatosan az eddig forgalomban levő hadirokkant-jelvények megváltoztatása vált szükségessé. Új hadirokkant jelvény elkészítésére ajánlatot kaptunk a Markovits Jelvény- és Éremkészítő Üzem újpesti cégtől, és a HONSZ VII. kerületi csoportjától.

A HONSZ alapszabályainak módosítása tárgyában folytatott megbeszélések során oly kérelem is elhangzott, miszerint a jövőben nemcsak a hadirokkantak, hanem a hadifoglyok is láttassanak el jelvényvel. A főosztály véleménye az, hogy jelvény viselésére továbbra is csak a hadirokkantak legyenek jogosultak, mert a jelvény viselésével a háborúban szerzett törődöttségre akarjuk a figyelmet felhívni, hogy ez által a hadirokkant ügyes-bajos dolgainak intézése során, valamint utazáskor különleges figyelemben és elbánásban részesüljön.

Az eddig beérkezett hadirokkant-jelvény tervek közül egyet sem találtunk megfelelőnek, ezért megkeressük a Magyar Művészeti Tanácsot, hogy egy hadirokkant jelvény tervezetet - ha kell pályázat útján - készíttessen el, és azt elbírálás végett küldje meg. Fentiek alapján tervezzük:

Magyar Művészeti Tanácsnak

A Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvák Országos Nemzeti Szövetsége alapszabályainak módosítása során felmerült annak szükségessége, hogy a hadirokkantak a demokratikus szellemnek megfelelő új hadirokkant jelvényrel láttassanak el.

Felkérem a Magyar Művészeti Tanácsot, hogy egy új hadirokkant jelvény tervezetet készíttetni szíveskedjék. Amennyiben a jelvénytervek elkészítése csak pályázat útján volna lehetséges, nem zárkózom el az elől, hogy a beérkezett pályamunkákat kisebb összeggel jutalmazzam. A pályázat kiírása előtt azonban véleményes javaslatot kérek.

Budapest, 1947. május 29.

[kézírással]
Fő[osztály]v[ezető]h[elyettes] részéről:
Megbeszélést kérek.
(Kenéz, Végh)
VI. 18.
[olvashatatlan aláírás]

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1947. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

Jelvénykészítő cégek ajánlatai a Népjóléti Minisztérium részére

a. A Markovits Jelvény- és Éremkészítő Üzem ajánlatai új hadirokkant jelvény készítésére

MARKOVITS

Jelvény- és Éremkészítő Üzem
Újpest, 1947. február 5.
Aradi utca 43.

Az alábbiakban bátorodom ajánlatomat megtenni az idecsatolt, saját tulajdonomat képező terveim szerinti hadirokkant jelvényre a következő feltételek szerint:

Magyar Népjóléti Minisztérium
Hadigondozási Főosztálya

Budapest

T[isztelet]
100 000 db hadirokkant jelvény 1 mm-es sárgarézből sajtolva, vegyileg sárgítva, a fent említett terveim szerinti ábrával és méretekben:

hosszútűvel	gombbal
36	44 fillér drb-onkénti

árban. Ezen áraból a rendkívüli 5% engedmény már le van vonva, s azokhoz a mindenkorai törvényes forgalmi adót hozzászámítom.

Az esetben, ha a minisztérium hozzájárul ahhoz, hogy a hivatalosnak elismert hadirokkant jelvényeket bármely formában kizárólag cégem hozza forgalomba kereskedelem útján, úgy a fenti áraból 50% engedményt tudok nyújtani.

Kérem ez irányú szíves értesítésüket és vagyok szolgálatukra örömmel készen,

teljes tisztelettel
Markovits

Mellékelve:
3 drb tervrajz jogfenntartással.

MARKOVITS

Jelvény- és Éremkészítő Üzem
Újpest, 1947. március 21.

T[isztelet]
Magyar Népjóléti Minisztérium
Hadigondozási Főosztálya,

Budapest

Hivatkozással február hó 5-i, hadirokkant jelvényekre vonatkozó ajánlatomra, ezúton bátorodom idemellékelni újabb 3 drb rajzot, amelyek közül az 1. számú masszívan sajtolt, chrómozott, vagy nikkelezett kivitelű, a 2. és 3. számú kontúr nélküli szívárvány-zománccal volna elkészítve.

Szívesen szolgálok kiválasztás esetén részletes árajánlattal, melyre való felhívásukat várva, vagyok

teljes tisztelettel,
Markovits

3 drb tervrajz jogfenntartással

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1947. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

b. A Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvák Országos Nemzeti Szövetsége VII. kerületi elnökségének pályázata

HADIROKKANTAK, HADIÖZVEGYEK ÉS HADIÁRVÁK
ORSZÁGOS NEMZETI SZÖVETSÉGÉNEK
VII. KERÜLETI ELNÖKSÉGE

188/1947 h/FL
Csengery u. 11. (Előjáróság)
Budapest, 1947. április 11.

T[isztelet]
Magyar Népjóléti Minisztérium
Dr. Hetényi Károly Hadigondozási Főosztály Vezető Úr

Budapest

Fenti csoport elnöksége és Sugár Sándor hadirokkant bajtársunk, csoportunk tagja festőművész elnökségünk felkérésére az idemellékelt új hadirokkant jelvény tervezetét elkészítette, melyet a magunk részéről is a legmelegebben ajánljuk fel, mert ebben kidomborítva látjuk Harmadik Köztársaságunk jelvényét, valamint a pajzsot, amelyben el lehet helyezni piros fehér zöld nemzeti színt. Talán azt az utóbbit zománcozva. Reméljük, hogy ezen tervezetünk általános tetszést fog nyerni.

Tisztelettel:

Kassai Aladár
társelnök

Hartmann [olvashatatlan]
VII. ker. HONSZ Csoport elnök

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1948. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

C.

A Nemesfémipari Jelvény- és Fémárúkesztő Munkások Termelő Szövetkezetének hadirokkant jelvény ajánlata

Nemesfémipari Jelvény- és

Budapest, 1947. június hó 26.

Fémárúkesztő Munkások
Termelő Szövetkezete
Budapest, VII. Rózsa Ferenc u. 26. [Jelenleg VI. kerület.]

T[íszelt]

Népjóléti Minisztérium

B u d a p e s t

Az egyik hadifogoly lap a hadirokkant és hozzátartozóik jelvényvel való ellátását vetette fel. Ennek elvi elbírálása a T. Minisztérium hatáskörébe tartozik, mi csupán technikai szempontból batorodunk a T. Minisztérium segítségére és szolgálatára állni.

A múltban használt jelvény minőségi szempontból, ha megfelel (tehát a rajz formája más) kb. 15-25 fillér. Tekintve azonban, hogy nagyobb mennyiségre van szükség, egy sokkal szebb és mutatósabb kivitel sem lenne nagyon költséges. Mellékelt minőségi mintánk szerint tűzzománc kivitelben egy színnel kb. 100 000 drb készítésénél drb-ként 65-70 fillér, több színben színenként 12-14 fillér.

Legyen szabad megemlítenünk, hogy szövetkezetünk munkás szövetkezet, s mint ilyen, erkölcsi szempontból garancia.

Munkánk minősége és áraink versenyképességére felelőnközszállításainkat:
Honvédelmi Minisztérium, Beszékárt, Rendőrség, Köztársasági Elnöki Iroda, Közlekedési Minisztérium és a társadalmi egyesületek: MNDSZ, Madisz, stb.

Fenti áraink irányárak, pontos rajz esetén lehetnek eltérések, de ezek lényegtelenek.

Fentiek megismétlésével kérjük a T[íszelt] Minisztériumot, hogy szövetkezetünket kérdéses munka kiadásával árajánlatra felhívni szíveskedjék.

Teljes tisztelettel:
[olvashatatlan] László [kézírással aláírt]

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1947. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

Rozsnyai Zoltánnak, a Képzőművészeti Főiskola tanárának levele hadirokkant jelvény tervezetéről 1947. május 24.

Pintér László festőművész
Budapest
Képiró u. 6. III. em.

[feladó]
Rozsnyai Zoltán B[uda]pest
Képzőművészeti Főisk[ola]

[kézzel írt szöveg]
Én úgy gondolom, hogy a címer maga, valamint a „HR” zománc (kiemelkedően rekesz zománc!) a koszorú arany

esetleg a rokkantság foka szerint vas (25%)
bronz (50%)
ezüst (75%) vagy
arany (100%)!

Kedves Elvtárs!

Már meguntam a koronás jelvény viselését, s így jutottam ahhoz a gondolathoz, hogy egy új hadirokkant jelvényt tervezek. A gondolatot kiviteleztem, amit itt mellékelek.

Már több ízben kerestem Elvtársat hivatalában és lakásán, de nem volt szerencsém a találkozáshoz. Most pedig hazautazom, s így személyesen egyelőre nem kereshetem fel, de igen érdekelne véleménye a jelvénytervezetről.

Ha netalán névről nem emlékezne reám Elvtárs, Szegeden találkoztunk apám Kossuth Lajos Sugár úti lakásán.

B[uda]p[est] 1947. V. 24. Szabadság
Rozsnyai Zoltán
(Szeged, Kossuth L. út 23.)

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1948. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

A Népjóléti Minisztérium Hadigondozási főosztályának döntése az új hadirokkant jelvények készítéséről

Az 1947. augusztus 29-én megtartott főosztályvezetői megbeszélésen hozott döntés alapján a Magyar Művészeti Tanácsot az alábbiak szerint keressük meg:

I.

Magyar Művészeti Tanácsnak

Budapest

Miután a jelenleg használatban levő hadirokkant jelvény idejét múlt [javítva] a mai követelményeknek nem felel meg, az ország hadirokkantjait új, a demokratikus szellemnek megfelelő hadirokkant jelvényrel szándékozom ellátni.

Ezért felkérem Címet, hogy egy új hadirokkant jelvénytervezet elkészítésére pályázatot hirdetni szíveskedjék.

A jelenleg használatban forgalomban [javítva] levő hadirokkant jelvényből egy darabot tájékoztató végzet [áthúzva] csatoltan megküldöm.

A beérkezett pályamunkákat három pályadíjjal jutalmazom. Az első díj 500,- frt, a második díj 300,- frt, a harmadik díj 150 frt.

A pályaművek elbírálására összehívott bizottságban képviseltni kívánom magamat, és kérem, hogy a hadigondozottak érdekvédelmi testületének (HONSZ) képviselőjét is meghívni szíveskedjék.

Kérem, hogy a pályázat kiírása előtt, a részletek megbeszélésére a Tanács kiküldöttje keresse fel tárcám hadigondozási főosztályának vezetőjét.

II.

Markovits Jelvény- és Éremkészítő Üzemnek

Újpest
Aradi u. 43.

III.

Nemesfémipari Jelvény- és Fémárukészítő Munkások Termelő Szövetkezetének
Budapest
VII. Rózsa Ferenc u. 25.

ad II.- III.

Hadirokkant jelvény készítésére és szállítására benyújtott árajánlatára értesítem, hogy a rendszeresítendő új hadirokkant jelvénytervezet elkészítésére vonatkozó pályázat kiírására a Magyar Művészeti Tanácsot kértem fel.

A pályázati feltételek a Magyar Művészeti Tanácsnál tudhatók meg.

IV.

A Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvak Országos Nemzeti Szövetségének
Budapest
VIII. Horánszky u. 24.

Értesítem, hogy a rendszeresítendő új hadirokkant jelvénytervezet elkészítésére vonatkozó pályázat kiírására a Magyar Művészeti Tanácsot kértem el azzal, hogy a beérkezett pályaművek elbírálására összehívott bizottságba a HONSZ képviselője is meghívandó.
Budapest, 1947. augusztus 30.

IX. 12.
[hét olvashatatlán aláírás]

[kézírással az aláírások után]
A számvevőség jelenti:

A hadigondozottak jelvényeinek beszerzésére az 1947/1948. évi költségvetési előirányzat 8 min. 4. Haborús gondozottak és intézmények támogatására, dologi kiadások rovaton történt gondoskodás. Minthogy azonban a P[énz]ü[gy]m[inisztérium] rendelkezései szerint még csak az 1946/47. évi hitelkeretben mozoghatunk, addig, míg a megfelelő hitel nem áll rendelkezésünkre, a pályadíjra fedezet nincs.

IX. 5.
[olvashatatlán aláírás]

Időközben a fedezetet a p. ü. rendelkezésre bocsátotta.
IX. 12.
[olvashatatlán aláírás]

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1947. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

Hadirokkant jelvényekre pályázat kiírása

a.
A Magyar Művészeti Tanács ügyvezető titkárának tájékoztatója Molnár Erik népjóléti miniszter részére

MAGYAR MŰVÉSZETI TANÁCS BUDAPEST V., Szt. István tér 16.	Budapest, 1947. november 17. Tárgy: Hadirokkant jelvények módosítása Hiv. szám: 114.099/1947/IV/1.
--	--

5963/1947.

Miniszter Úr!

Rovatolt számú átiratra válaszolva, tisztelettel közöljük, hogy a 16.261/1947. IV/b számú, kötelező szakmai munkaközvetítésre vonatkozó rendelet értelmében a pályázat kiírására az Iparművészek Szakszervezetét egyidejűleg felhívtuk.

Értesítettük a Szakszervezetet arról is, hogy Miniszter Úr kívánságára a zsűribe a hadigondozottak érdekképviseleti testületének képviselője is meghívandó.

A Művészeti Tanács a zsűribe Borsos Miklóst (XI. Bartók Béla út 16.) és Gádor Istvánt (XIV. Szent Domokos u. 18.) küldi ki.

A díjakra vonatkozóan kérjük Miniszter Urat, hogy azt a következőképpen szíveskedjék módosítani.

I. díj 500,- Ft
II. díj 400,- „
III. díj 300,- „

A Miniszter Úr mielőbbi szíves intézkedését várjuk,

tisztelettel
Szónyi Kálmán s. k.
ügyvezető titkár

A kiadmány hitelélül:
B[uda]p[est], 1947. XI. 17.
Doleviczényi

Magyar Népjóléti Minisztérium
Budapest

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1947. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

b.
A Népjóléti Minisztérium Hadigondozási főosztályának levele az Iparművészek Szabad Szakszervezetéhez

Betétív a 254.957/1947. számú ügyirathoz

A főosztályvezető úr észrevétele alapján tervezzük:

Tárgy: kint

Iparművészek Szabad Szakszervezete

Budapest
IX. Kínizsi utca 39. szám

A hadirokkant jelvények módosítása ügyében a pályázati hirdmény kiírására, a kötelező szakmai munkaközvetítésre vonatkozó rendelet alapján a Magyar Művészeti Tanács Címet kérte fel.

Ezzel kapcsolatban a pályázati feltételek részleteinek megbeszélése céljából szíveskedjék szakközegét a minisztérium Hadigondozási főosztályára (Budapest, V. Akadémia utca 3. II/202.) kiküldeni.

A pályamunkákat a következőképpen kívánom díjazni:

- I. díj 500,- forint
- II. díj 400,- forint
- III. díj 300,- forint

A pályadíjakkal a szerzői jogot megváltottnak tekintem.

Tájékoztatom közlöm, hogy az új jelvényt a közismert hadirokkant jelvény anyagából, a jelenlegihez hasonló kétféle (rendes és kicsinyített) nagyságban kívánom előállíttatni.

A bíráló bizottságba - a Művészeti Tanács kiküldöttén kívül - a Népjóléti Minisztérium részéről dr. Hetényi Károly és dr. Szász László miniszteri tanácsosokat és dr. Veégh László miniszteri titkárokat, a hadigondozottak érdekképviselői testülete részéről (HONSZ) pedig legényei Pintér Lászlót (B[uda]pest, IV. Képiró utca 6.) és Hajdú Rezsőt (Budapest, IV. Visegrádi utca 52/a) kérem meghívni.

Budapest, 1947. december 6.

XII. 6. Veégh [László],
Pintér [László]
Hajdú Rezső
[három olvashatatlán aláírás]

[Az előadóív 3. oldalán, kézírással, szakadt, gyűrött, néha olvashatatlán szöveg.]

Főosztály[vezető] részéről

A mai napon telefon beszélgetést folytattam (T. 385.135) Kovács Zsuzsannával, az Iparművészek Szabad Szakszervezetének főtákarával, aki közölte velem, hogy nem tájékoztattuk a Művészeti Tanácsot arról, hogy mily nagyságban és anyagból kívánjuk a jelvények elkészítését, s hogy a pályázati hirdményben fel kell tüntetni a szerzői jogra vonatkozó igényünket. Kérjük, hogy a pályázati hirdményt a kiadás előtt a részletek megbeszélése céljából kiküldöttjük keresse fel a főosztályt. A bíráló bizottság tagjai sorába legalább 2 HONSZ tagot is meg kell hívni. Személyükre javaslatot kérek. A Minisztérium részéről kiküldendő személyek: dr. Kenéz, dr. Hetényi, kormánybiztos.

Az átirat fentiekben foglaltakkal kiegészítendő.

XII. 5.
[olvashatatlán aláírás]

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1947. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

A hadirokkant jelvénytárazat elbírálása

a.
A Magyar Iparművészek Szabad Szakszervezetének levele a Népjóléti Minisztérium Hadigondozási főosztályának

MAGYAR IPARMŰVÉSZEK SZABAD SZAKSZERVEZETE
Budapest, IX. Kínizsi utca 39.

149/1948.

Budapest, 1948. február 26.

Magyar Népjóléti Minisztérium
Hadigondozási osztály
dr. Veégh László min[iszteri] o[stály]tan[ácsos] úrnak
Budapest

Mellékelten átszámaztatam a hadirokkant jelvénytárazat beérkezett anyagát és a bíráló bizottság jegyzőkönyvét. Ideiglenesen visszatartottam az I. díjazott művet, hogy a szükséges változtatásokat a nyertes Schneider Jenővel megbeszéljem.

A bírálóbizottság (4 személy) zsűrizési tiszteletdíját kérjük mielőbb hozzánk átutalni.

Tisztelettel
Kovács Zsuzsanna
főtákar

[Az ügyirat hátoldalán kézírással írt szöveg.]

Megjelent a főosztályon Schneider Jenő és bemutatta az átdolgozott h[ad]i[rokkant] jelvény tervét. A terv ebben az átdolgozott formájában tetszetős és kivitelre is alkalmasnak látszik.

Előadta, hogy márc. 15-e után, a jelvényt több kivitelben, minden kötelezettség nélkül ismerős jelvénykészítőjével el fogja készíttetni és bemutatja elbírálásra.

[1]948. III/6.
Veégh [László]

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1948. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

b.
A hadirokkant jelvénytárgy pályázat elbírálásán 1948. február 24-én készült jegyzőkönyv

Jegyzőkönyv

Felvetett a hadirokkantjelvény-pályázat elbírálásán a Magyar Iparművészek Szabad Szakszervezetében (IX. Kinizsi u. 39.) 1948. február 24-én.

Jelen voltak:

Népjóléti Minisztérium részéről:	dr. Hetényi Károly m[iniszteri]tan[ácsos] dr. Veégh László m[iniszteri]o[sztály]tan[ácsos]
HONSz részéről:	Hajdú Rezső Pintér Sándor
Művészeti Tanács részéről:	Borsos Miklós Gádor István
Iparművészek Szakszervezete rész[éről]:	Végh Gusztáv graf[ikus] műv[ész] Kovács Zsuzsánna főtitk[ár]

A Bizottság megállapította, hogy a pályázatra összesen 55 pályamű érkezett be, továbbá, hogy a szabálytalanul érkezett pályaműveket is tekintetbe veszi és elbírálja a Bizottság.

A beérkezett pályaművek a következők:

1. Rozsnyai Zoltán, Szeged
2. Telek Mária, Felsőgalla
3. HONSZ Nagykanizsa-i csoport
4. Csapó Károly, Újpest, Lőrinc u. 60.
5. Benedek György, Kispest, Brandtner Pál u. 6.
6. Kelemen Imre, VII. Murányi u. 57.
7. Antalits János, XIV. Mexikói út 61.
8. Demkó Margit
9. Barna Mihály MÁV altiszt, Keczel, I. 88.
10. Becsüljük őket áldozatukért jelígre
11. Pro Libertate 3 db „
12. Omnia pro Patria „
13. Hamalka Jenő, Erd. IV. István u. 41.
14. Zsuzsi „
15. Szekula János 1 db
16. Sztropka Antalits János, Mexikói út 61.
17. Csizmarik István, Újpest, Attila u. 18.
18. Macsai László
19. Grafika jelígre
20. Bajtárs „
21. Gellérthegy jelígre (2 gipsz plakett)
22. Attila jelígre, jelígs boríték hiányzik, 6 db
23. M. N. F. 4 db
24. Márta jelígre 1 db
25. 48. jelígre 1 db
26. Béke „ 1 db
27. Szabad Centenárium 1 db
28. Bátor jelígre 1 db
29. Stella „ 4 „
30. Tibi „ 6 „
31. Jutka „ 4 „
32. Béke „ 2 „
33. 1921. „ 8 „
34. Imortella jelígre 3 db
35. A. B. C. „
36. Júlia „
37. Bodoni „
38. Vörös pajzs „
39. Eszká (Erki?) „
40. [nincs adat]
42. Petőfi Sándor 1948. jelígre
43. Temkim jelígre 2 db
44. Glynn „ 2 „
45. D + A „ 5 „
46. Sakk „ 5 „
47. Március „ 10 „
48. Kinizsi „ 1 „
49. Kalapács (jelígs boríték hiányzik)
50. Hungária jelígre
51. Respublika „
52. Budapest „
53. 3. „ 1 db
54. Siker „ 2 db Vizi Béla
55. Margo „ 3 db

A jelígs borítékok felbontása után bíráló bizottság I. díjat BODONI jelígre Schneider Jenő Jósika u. 12. (Codex nyomda) ítélte, azon megjegyzéssel, hogy a terven a következő változtatásokat kell eszközölni: HR betűk külön választandók, a csillag helyett pedig tört tölglyágot kell alkalmazni. [Schneider Jenő javított jelvénytervezetét lásd külön!] A Bíráló Bizottságnak az a véleménye, hogy a jelvényből 1 mintadarabot kell készíttetni, hogy elhatározassák, hogy a jelvény plasztikusan vagy zománcosan készüljön-e. A Bíráló Bizottság az I. díjat nyert pályázatot kivitelezésre ajánlja. A pályadíjat csak a változtatások eszközzése után folyósítja.

Arra való tekintettel, hogy a díjak nagyon alacsonyak, Bíráló Bizottság a II. és III. díjat is kiadja, hogy a tervezők ötletét és munkáját jutalmazza.

II. díjat SAKK jelígre Kass János Iparm[űvészeti] Főisk[olai] növendék

(IX. Kinizsi u. 39.)

III. díjat D + A jelígre Darvas Árpád Iparm[űvészeti] Főisk[olai] növendéknek

(IX. Kinizsi u. 39.) ítélte.

A Minisztérium fenntartja magának a kivitelezés vagy attól való elállás jogát.

Árjábanlatok és a bíráló bizottság javaslata

a. Markovits Jelvény- és Éremkészítő Üzem árjábanlata hadirokkant jelvény készítésére és szállítására

MARKOVITS
JELVÉNY- ÉS ÉREMKÉSZÍTŐ ÜZEM.
Aradi utca 43.

Újpest, 1948. május hó 18-án.

T[ísztel]
Magyar Népjóléti Minisztérium
Hadigondozási Főosztálya

B u d a p e s t

Az alábbiakban batorokodom ajánlatomat megtenni a hivatalosan elfogadott hadirokkant jelvényre a következő feltételek szerint: 50 000 drb hadirokkant jelvény 1m/m-es tombakból sajtolva, három színnel zománcozva a megtekintett minta szerinti ábrával és hosszú tüvel lágyan szerelve, bronzírozva drb.-ként Ft 0.48, azaz negyvennyolc fillér.

A fent említett árból a rendkívüli 5% engedmény már le van vonva, és azokhoz a mindenkor törvényes forgalmi adót hozzászámítom.

Abban az esetben, ha a T. Minisztérium hozzájárul ahhoz, hogy a hivatalosnak elismert hadirokkant jelvényt bármely formában és nagyságban kizárólagos joggal cégem gyárthassa, és forgalomba hozhassa mind a hivatalos szerveken keresztül, mind a kereskedelem útján, úgy fent említett mennyiséget minden ellenszolgáltatás nélkül a T. Minisztérium rendelkezésére bocsátom heti részszállításokban eszközölve.

Remélem, hogy fenti ajánlatomat, mely a T. Minisztériumnak a legkedvezőbb feltételeket biztosítja, magukévá teszik és megfizetnek nb. [nagybecsű] megrendelésükkel.

Örömmel állok rendelkezésükre és várom szíves értesítésüket.

Teljes tisztelettel
Markovits
Jelvény- és Éremkészítő Üzem
pp. Pogányné

Az árjábanlat módosítása

MARKOVITS

JELVÉNY- ÉS ÉREMKÉSZÍTŐ ÜZEM
Aradi utca 43.

Újpest, 1948. július 10.

T[ísztel]
Magyar Népjóléti Minisztérium

Budapest

Hivatkozással a 25.371/1948. eln[ök]i 2. számú versenytárgyalási ajánlatomra tisztelettel batorokodom az alábbiakban helyesbíteni.

A hivatalos Hadi-Rokkant jelvényt az ajánlati feltételek szerint darabonként fillér 45 árban készítem el.

A szállítási határidő a megrendeléstől számított (kézhez vett) cca. 14 nap. Heti 5000 drb.

Remélem, hogy fenti ajánlatom megfelelő lesz, és örömmel állok a T. Minisztérium rendelkezésére és várva nb. rendelésüket

teljes tisztelettel
MARKOVITS
JELVÉNY- ÉS ÉREMKÉSZÍTŐ ÜZEM

b. A Nemesfémipari Jelvény- és Fémárúkészítő Munkások Termelő Szövetkezetének árjábanlata

NEMESFÉMIPARI JELVÉNY- ÉS
FÉMÁRUKÉSZÍTŐ MUNKÁSOK

TERMELŐ SZÖVETKEZETE

Budapest, 1948. május hó 13.

Budapest, VII., Rózsa Ferenc u. 25.

T[ísztel]
Népjóléti Minisztérium

Budapest

Felhívásukra tisztelettel közöljük az alábbi árjábanlatunkat:

A bemutatott rajz szerint 1 mm-es tombakból,
középen 3 színű tűzzománc berakással,
a „HR” betűk és a tölgyfa levél dombornyomással,
az egész óarany színűre oxidálva,
felerősítéshez hátul tüvel vagy gomblyuk
támasztóval darabonként 49 fillér].
Ugyanaz tűzzománc helyett időálló
nitrólakk festékkel darabonként 33 „

Fenti árainkhoz 10% forgalmi adót számítunk fel.

Ezen árjábanlatunk 200 000 drb megrendelésre vonatkozik, amelyet részszállításokban teljesítünk. Legalább 200 000 drb megrendelése esetén minden 10 000 drb leszállított jelvény után 1000 drb-t díjtalanul szállítunk.

Az esetleges jelvények forgalomba hozatalát, az Önök által megállapított áron utólagos elszámolás mellett is vállaljuk.

Bátorkodunk T. Minisztérium figyelmét felhívni szövetkezetünkre, amely a felszabadulás óta alakult, s ezen idő alatt több közszállításnak, valamint demokratikus pártok és társadalmi egyesületek igényeinek tettünk eleget. Reméljük T. Minisztérium figyelembe veszi eddigi működésünket.

N[agyra] b[ecsült] megbízásunkat várva maradunk

teljes tisztelettel
(Egri Tibor)

Jelvény- és Fémárukészítő Munkások
Termelő Szövetkezete

Az árajánlat módosítása

NEMESFÉMIPARI JELVÉNY- ÉS
FÉMÁRUKÉSZÍTŐ MUNKÁSOK
TERMELŐ SZÖVETKEZETE

Budapest, 1948. július 9.

Budapest, VII., Rózsa Ferenc u. 25.

T[iszte]l
Népjóléti Minisztérium

Budapest

Az új mintájú hadirokkant jelvény elkészítését, 1 m/m-es tombak anyagból, középen 3 szín tűzzománc berakással, a „HR” betűk és a tölgyfa levél dombornyomással, oxidálva, felerősítéshez hátul tüvel és gomblyuk támasztóval, a versenytárgyaláson kialakult legolcsóbb áron vállaljuk el.

Ezen árajánlatunk vonatkozik úgy az egész mennyiségre, mint annak legkevesebb egyharmad részére.

A szállítási határidő, rész-szállításokb[an] történik, a megrendeléstől számított 1 hét után, heti 5000 db.

B[ecs]es] megbízásukat várva maradunk

teljes tisztelettel:
Ujhelyi

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1948. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

C.
A Közszállítási Szakbizottság 1948. július 9-ei ülésének jegyzőkönyve

J e g y z ő k ö n y v

Készült Budapest, 1948. évi július hó 9-én 11 órakor a Népjóléti Minisztérium (V. Akadémia u. 1. III. 308. sz. a.) Elnöki 2. osztályán a közszállítási szakbizottság (jury) üléséről.

Jelen vannak: dr. Villányi Sándor min[iszteri] o[rsztály]tan[ácsos], mint a bizottság elnöke és Ásvány Ferenc min[iszteri] sz[ám]v[evőség]i főtanácsos, mint a bizottság előadója, mindketten az Elnöki 2. osztály részéről, dr. Kenéz Vilmos min[iszteri] o[rsztály]tan[ácsos] és Vereby József min[iszteri] sz[ám]v[evőség]i főtanácsos az érdekelte IV. főosztály részéről, Lányi Géza sz[ám]v[evőség]i igazgató, a számv[evőség]i igazgatói osztálya részéről és dr. Medgyessy Zoltán min[iszteri] titkár az Iparügyi Minisztérium II/5. (közszállítási) osztálya részéről.

Tárgy: javaslat az új mintájú hadirokkant jelvények szállítására vonatkozó nyilvános versenytárgyalásra beérkezett ajánlatokkal kapcsolatban.

Előadó közli, hogy a IV/1. osztály 140.164/1948. számú ügyiratában foglaltak alapján az elnöki 2. osztály új mintájú hadirokkant jelvények szállítására nyilvános versenytárgyalást hirdetett. Az ajánlati felhívást 17 vállalkozó vitte el. A kitűzött határidőig 7 vállalkozó ajánlata érkezett be. Az ajánlatok bontása közben érkezett nyolcadik ajánlattevő, a Magyar Műtövs Műhely (Rákosszentmihály, János u. 15.) ajánlata elkészült. Ajánlatának végösszege: 65 000 Ft.

Az előírt határidőig a következő vállalkozók tettek ajánlatot:

1.) Böhm Emil Vas- és Fémipari Vállalat (IX. Mester u. 34.)	78 000 Ft
2.) Rudnai László Fémáruüzem (IX. Szvetenay u. 4. sz.)	53 400 „
3.) Magyar Koronadugaszművek Müller és Fehér állami kezelésbe vett vállalat (XIII. Úteg u. 19. sz.)	77 800 „
4.) Markovits Jelvény- és Éremkészítő Üzem (Újpest, Aradi u. 43.)	48 000 „
5.) Nemesfémipari Jelvény- és Fémárukészítő Munkások Termelő Szövetkezete (VII. Rózsa Ferenc u. 25. sz.)	49 000 „
6.) Paskay Károly jelvénykészítő (V. Zsitvay Leó 15.)	45 000 „
7.) Magyar Állami Pénzverő (X. Üllői út 102. sz.)	90 000 „

vállalati összeggel.

A Magyar Koronadugaszművek Müller és Fehér Vállalat a kiírástól eltérő, tombak helyett sárgarézelemezből készített és nem tűzzománcozott, hanem nitrolakkal színezett jelvényekre tett ajánlatot.

Paskay Károly jelvénykészítő, amennyiben 100 000 darab jelvény szállítására megbízást nyer, hadirokkantak segélyezésére az alapár 10%-át felajánlja. Közli továbbá, hogy Böhm Emil Vas- és Fémáru Vállalat alternatív ajánlatot is tett, 1 mm vastag sárgarézelemezből, hidegzománcozással készített jelvényeket 46 000 Ft vállalati összegért ajánlja meg.

Előadó közli végül, hogy a jelvények kizárólagos gyártási és forgalomba hozási jogának 5 évre való átengedése ellenében Böhm Emil Vas- és Fémipari vállalat 6000 db, a Markovits Jelvény- és Éremkészítő üzem pedig 50 000 db jelvényt készítené és szállítana díjtalanul a minisztériumnak. Ez utóbbi vállalkozó azonban ebben az esetben a jelvényeket 1-1,50 Ft-os áron hozná forgalomba.

A fentebb előadottak alapján a Bizottság a jelvények kizárólagos gyártási és forgalomba hozási jogának 5 évre való átengedését nem javasolja, és megbízza az elnöki 2. osztályt, hogy Paskay Károly jelvénykészítő legolcsóbb, darabonként 45 filléres ajánlati egységárát kínálja fel az utána következő és legolcsóbb egységáron ajánlatot tett két vállalatnak, és pedig a Markovits Jelvény- és Éremkészítő üzemnek és a Nemesfémipari Jelvény- és Fémárukészítő Munkások Termelő Szövetkezetének, s amennyiben a limitált 45 filléres egységárát mind a két vállalkozó elfogadja, úgy a jelvények elkészítésével és szállításával 45 filléres egységáron

Paskay Károly jelvénykészítő (Bpest, V. Zsitvay Leó u. 15. sz.)
Markovits Jelvény- és Éremkészítő Üzem (Újpest, Aradi u. 43. sz.) és a

vállalatukat 1/3-1/3-as arányban javasolja megbízni.

Kmft.

dr. Villányi Sándor min[iszter]i o[sztály]tan[ácsos]
Ásvány Ferenc sz[ám]v[evőség]i főtanácsos
dr. Kenéz Vilmos sz[ám]v[evőség]i főtanácsos
Lányi Géza sz[ám]v[evőség]i igazgató
dr. Medgyessy Zoltán min[iszter]i titkár

Jóváhagyom.
Budapest, 1948. évi augusztus hó 31-én.

(Dr. Hetényi-Vogt Károly)
miniszteri tanácsos
főosztályvezető

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1948. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

Paskay Károly jelvénykészítő mester megbízása az új mintájú hadirokkant jelvények elkészítésével

NÉPJÓLÉTI MINISZTERIUM
V. Akadémia utca 1.
Tel: 122-730

Szám: 27.854/1948. eln. 2.

M á s o l a t

PASKAY KÁROLY jelvénykészítő
BUDAPEST
V. Zsitvay Leó u. 15. sz.

Az új mintájú hadirokkantjelvény szállítása tárgyában 25.371/1948. eln[ök]i 2. szám alatt kiírt zártkörű versenytárgyalásra (1948. június hó 28-án) kelt ajánlatában és az 1948. július hó 10-én kelt nyilatkozatában foglaltak alapján megbízom t[í]szte[lt] Címét 33 400 (Harmincháromezer négyszáz) darab új mintájú hadirokkant jelvény elkészítésével a t[í]szte[lt] Cím által megtekintett minta szerint 1 mm-es bronzból (tombak) elkészítve a közepén háromszínű (piros-fehér-zöld) tűz zománc berakással, a „HR” betűk és a tölgyfalevél dombornyomással, oxidálva, felerősítéshez hátul 1 mm vastagságú és 42 mm hosszú tűvel, vagy gomblyuktámasztóval, darabonként 0.45 Ft, összesen 15 030 Ft, azaz Tizenötezer harminc forint vállalati összeggel.

Fenti árban mindennemű adó és illeték bennfoglaltatik.

T[í]szte[lt] Cím köteles [az] elkészített jelvényeket az alábbi elosztás szerint megfelelő minőségű papírtasakokban és a papírtasakokat pedig átvételre alkalmas módon csomagolva az általam később megadott címre Budapesten kijelölt átvevő helyre minden szállítási költség felszámítása nélkül leszállítani.

16 600 drb	jelvény	100	darabonként
10 100 „	„	50	„
6700 „	„	20	„

csomagolva.

T[í]szte[lt] Cím tartozik jelen megrendelés kézhezvételétől számított 5 nap alatt egy darab mintajelvényt elkészíteni és a Minisztérium IV/1. (Hadigondozási) osztályának bemutatni. A jelvények gyártását a bemutatott mintajelvény elfogadása után tartozik haladéktalanul megkezdeni, és oly ütemben folytatni, hogy hetenként 5000 (Ötezer) darab jelvény kerüljön leszállításra.

T[í]szte[lt] Cím tartozik a rendelt jelvények 30%-át gomblyuktámasztóval, 70%-át pedig tűvel szállítani.

Fizetés: a Közszállítási Szabályzat rendelkezései szerint.

A jelvények átvételével megbízottak nevét t[í]szte[lt] Címmel később fogom közölni.

Egyebekben és mindenben a Közszállítási Szabályzatban és az azt kiegészítő és módosító rendeletekben foglaltak az irányadók.

A szerződő felek abban állapodtak meg, hogy ha a törvény kizárólagos illetékességet nem állapít meg, a jelen szerződésből eredhető minden perben csak a budapesti Központi Járásbíróság, vagy ha a per a Törvényszék hatáskörébe tartozik, csak a Budapesti Törvényszék lehet illetékes.

T[í]szte[lt] Cím köteles jelen megrendelést annak kézhezvételétől számított három napon belül szó szerinti idézettel igazolni.

Budapest, 1948. szeptember hó 11-én.

A miniszter rendeletéből:
dr. Vajda Ákos s. k.
igazgató-főorvos

[Hasonló szövegű szerződés küldtek a Markovits Jelvény- és Éremkészítő Üzemnek (Újpest, Aradi u. 43.) és a Nemesfémipari Jelvény- és Fémárukészítő Munkások Termelő Szövetkezetének (Budapest, VII. Rózsa Ferenc u. 25.)]

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1948. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

Az Országos Hadigondozó Hivatalban átvett hadirokkant jelvényekről készült jegyzőkönyvek

a.
Jegyzőkönyv

Készült Budapesten 1948. évi október hó 22-én az Országos Hadigondozó Hivatal Andrassy út 12. számú helyiségében, a 27.854/1948. eln[ök]i 2. számú rendelettel Markovits Jelvény- és Éremkészítő Üzemenél megrendelt új mintájú hadirokkantjelvények részszállításának átvétele alkalmával.

Jelen vannak: dr. Veégh László min[iszter]i o[sztály]tan[ácsos], a hadigondozási főosztály részéről, Koós Zoltán a hivatal alelnöke, Ásvány Ferenc min[iszter]i sz[ám]v[evőség]i főtanácsos az eln[ök]i 2. osztály részéről, Riskó Béla min[iszter]i számvizsgáló az érdekelte számvevőségi osztály részéről, Hódi Lajos min[iszter]i irodatiszt és Nyíry Sándor műszaki főtanácsos a Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet részéről.

A szállító vállalat részéről Markovits Géza van jelen.

A szállító cég a megrendelés alkalmával megtekintett és a megrendelővel értelmében bemutatott és elfogadott mintának megfelelő kivitelezésű jelvényt lett volna köteles szállítani.

A szállító cég fent nevezett megbízottai a mai napon 13 400 drb és 2400 drb gomblyuktámasztékos jelvényt ajánlott fel átvételre. [a dőlt betűs áthúzva, felette a darabszám kézírással átjavítva] 5850 drb.

Szakértő az átvételre megajánlott szállítmányból kémpróbaszerűen kivett mintákat felülvizsgálta és azokat a megrendeléskor bemutatott mintával összehasonlítva a következő szakvéleményt adja:

A szállított mennyiség zománcozása a vályúkba behúzódtott és a felszínen nem sima. A dombornyomás kontúrjai nem elég élesek és az oxidáció helytelen voltánál fogva a jelvények foltosak. Összefoglalva a szakértő megállapítja, hogy a szállított jelvények a megrendelésben foglalt feltételeknek és a megtekintett mintának nem felelnek meg.

A szakértő fenti véleménye, valamint a bizottság közvetlen észlelete alapján a bizottság egyhangúlag úgy határozott, hogy a jelvényeket nem veszi át.

A fentieknek a szállító cég képviselőjével való közlése után a jegyzőkönyv aláíratott.

K. m. f. t.

(dr. Veégh László) min[iszteri] o[sztály]tan[ácsos]	(Koós Zoltán) alelnök	(Ásvány Ferenc) min[iszteri] sz[ám]v[evőség]i főtanácsos
(Riskó Béla) min[iszteri] számvizsgáló	(Nyíry Sándor) műszaki tanácsos	(Hódi Lajos) min[iszteri] irodatiszt

(Dévényi Klára)
jegyzőkönyvvezető

b.
Jegyzőkönyv

Készült Budapesten 1948. évi november hó 2-án az Országos Hadigondozó Hivatal Andrassy út 12. számú helyiségében a 27.854/1948. eln. 2. számú rendelettel Paskay Jelvény- és Éremkészítő Üzemnél megrendelt új mintájú hadirokkant jelvények részszállításának átvétele alkalmából.

Jelen vannak: dr. Veégh László min[iszteri] o[sztály]tan[ácsos], a Hivatal részéről, Ásvány Ferenc min[iszteri] sz[ám]v[evőség]i főtanácsos, az elnöki 2. osztály részéről, Riskó Béla min[iszteri] számvizsgáló az érdekeltektől származó osztály részéről, Nyíry Sándor műszaki főtanácsos, a Technológia és Anyagvizsgáló Intézet részéről és Hódi Lajos min[iszteri] irodatiszt. Utóbbi a jegyzőkönyv aláírásával egyidejűleg elismeri, hogy a jegyzőkönyvben felsorolt hadirokkant jelvényeket megőrzés végett átvette.

A szállító cég részéről Paskay Károly van jelen.

A szállító cég a mai napon 7000 drb tús és 3000 drb gomblyuktámasztékos (összesen 10 000 drb) jelvényt ajánlott fel átvételre.

Szakértő az átvételre megajánlott szállítmányt kémpróbaszerűen felülvizsgálta és megállapította, hogy a jelvények lemezanyaga a bemutatott mintától eltérően vékonyabb, a zománcozás felszíne, bár csiszolt, de nem egyenletes, behúzódnak rája és a dombornyomás kontúrjai nem olyan élesek, mint a mintán. Szakértő megállapítja, hogy a jelvények lemezanyaga, valamint kivitele fenti kifogások alapján a megrendelésben foglalt feltételekkel és a vállalkozó cég által megtekintett mintákkal nem mindenben egyezik meg.

A bizottság megkérdezi a szakértőt, hogy a bemutatott és felülvizsgált jelvényeket olyanoknak ítéli-e, melyek még használhatók-e, megfelelnek-e a célnak és éppen ezért átvethetők-e? A szakértő kijelenti, hogy a jelvények kivitel szempontjából az átvethetőség határán vannak.

Bizottság fenti véleményét figyelembe véve úgy határozott, hogy a jelvényeket átveszi. Figyelmezteti azonban a szállító céget, hogy az átvett jelvények anyagi, kiviteli és készítésbeli hiányosságáért felelősséggel tartozik.

Fentieket a szállító cég képviselőjével közölte a bizottság, ami után a jegyzőkönyv aláíratott.

K. m. f. t.

Nyíry Sándor	Veégh László
Riskó Béla	Ásvány Ferenc
Hódi Lajos	Paskay Károly

c.
Jegyzőkönyv

Készült Budapesten 1948. évi november hó 2-án az Országos Hadigondozó Hivatal Andrassy út 12. számú helyiségében a 27.854/1948. eln[ök]i 2. számú rendelettel a Markovits Jelvény és Éremkészítő Üzemnél megrendelt új mintájú hadirokkant jelvények részszállításának átvétele alkalmával.

Jelen vannak: dr. Veégh László min[iszteri] o[sztály]tan[ácsos] a Hivatal részéről, Ásvány Ferenc min[iszteri] sz[ám]v[evőség]i főtanácsos, az eln[ök]i 2. osztály részéről, Riskó Béla min[iszteri] számvizsgáló az érdekeltektől származó osztály részéről, Nyíry Sándor műszaki főtanácsos a Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet részéről és Hódi Lajos min[iszteri] irodatiszt. Utóbbi a jegyzőkönyv aláírásával egyidejűleg elismeri, hogy a jegyzőkönyvben felsorolt hadirokkant jelvényeket megőrzés végett átvette.

A szállító vállalat részéről Markovits Géza van jelen.

A szállító cég fentnevezett megbízottja a mai napon 4400 darab tús és 1450 darab gomblyuktámasztékos (összesen 5850 drb) jelvényt ajánlott fel átvételre.

Szakértő az átvételre megajánlott szállítmányból kémpróbaszerűen kivett mintákat felülvizsgálta és azokat a megrendeléskor bemutatott mintával összehasonlítva a következő szakvéleményt adja:

Megállapítja, hogy a jelvényeken a múltban kifogásolt hibák már kisebb mértékben fordulnak elő. (Lásd a f. évi okt. 22-én felvett jegyzőkönyvet.) Nevezetesen a zománcozás már tökéletesebb, a zománcozás felszíne simább, a dombornyomás kontúrjai is élesebbek. A jelvények bronzbevonata viszont sokat nem javult, mert a jelvények között még mindig akadnak foltosak. A szakértő összefoglalva megállapítja, hogy a szállított jelvények a megrendelésben foglalt feltételekkel és a megrendelés kiadásánál megtekintett mintával nem egyezik meg mindenben.

A bizottság megkérdezi a szakértőt, hogy a bemutatott és felülvizsgált jelvényeket olyanoknak ítéli-e, melyek még használhatók-e, megfelelnek-e a célnak és éppen ezért átvethetők-e?

Szakértő kijelenti, hogy a jelvények kivitel szempontjából az átvethetőség határán vannak.

Bizottság fenti véleményét figyelembe véve úgy határozott, hogy a jelvényeket átveszi. Figyelmezteti azonban a szállító céget, hogy az átvett jelvényeket anyagi, kiviteli és készítésbeli hiányosságaiért felelősséggel tartozik.

Fentieket a szállító cég képviselőjével közölte a bizottság, ami után a jegyzőkönyv aláíratott.

K. m. f. t.

Nyíry Sándor	Veégh László
Riskó Béla	Ásvány Ferenc
Hódi Lajos	Markovits Géza

d.

J e g y z ő k ö n y v

készült Budapesten 1948. évi november hó 17-én az Országos Hadigondozó Hivatal által 27.854/1948. Eln. 2. szám alatt megrendelt 33 300 darab hadirokkant jelvény első részlegének, azaz 9300 drb jelvénynek bizottsági átvétele alkalmával.

Jelen vannak: az Országos Hadigondozó Hivatal részéről: dr. Veégh László min[is]ter[er] osztálytanácsos, Hódi Lajos, a számvevőség részéről: Riskó Béla min[is]ter[er] számvizsgáló, az eln[ök]i 2. o[osztály] részéről Ásvány Ferenc min[is]ter[er] számvevőségi főtanácsos, a Technológia és Anyagvizsgáló Intézet részéről: Nyíry[er] Sándor műszaki tanácsos, mint az Országos Hadigondozó Hivatal által felkért szakértő.

Szakértő a bemutatott jelvények közül kémpróbaszerűen kivett darabokat méret, anyagminőség és kivitel szempontjából felülvizsgálta és azokat a megrendelésben foglalt előírástól és a szállító cégnek előzetesen átadott mintáktól eltérőknek találta. Az eltérés a jelvény lemez-anyagának vastagságában volt, tudniillik a szállított jelvények lemezanyaga a mintáétól eltérően vékonyabb volt. Eltért a mintától a jelvényen látható nemzeti színű zománcozás kivitele is. Bizottság a szakértőt megkérdezve, annak azon véleménye alapján, hogy ezek a jelvények még az átvehetőség alsó határán vannak - a jelvényeket még átvehetőnek találta és azokat mennyiségileg is átvette.

K. m. f. t.

A Nemesfémipari Munkások Szövetkezete részéről

Csillag Zoltán
[olvashatatlan] AttilaNyíry Sándor
Riskó Béla
Veégh László
Hódi Lajos
Ásvány Ferenc

e.

J e g y z ő k ö n y v

Készült Budapesten 1948. évi november hó 26-án az Országos Hadigondozó Hivatal Andrassy út 12. számú helyiségében a 27.854/1948. eln[ök]i 2. számú rendelettel [a] Nemesfémipari Jelvény- és Fémárúkészítő Munkások Termelő Szövetkezeténél megrendelt új mintájú hadirokkant jelvények részszállításának átvétele alkalmával.

Jelen vannak: Békefi Gyula előadó, a Hivatal részéről, Ásvány Ferenc min[is]ter[er] sz[ám]v[izsgáló], főtanácsos az eln[ök]i 2. osztály részéről, Riskó Béla min[is]ter[er] számvizsgáló az érdektelt számvevőségi osztály részéről, Nyíry Sándor műszaki főtanácsos, a Technológia és Anyagvizsgáló Intézet részéről és Hódi Lajos miniszteri irodatiszt. Utóbbi a jegyzőkönyv aláírásával egyidejűleg elismeri, hogy a jegyzőkönyvben felsorolt hadirokkant jelvényeket megőrzés végett átvette.

A szállító cég részéről Csillag Zoltán van jelen.

A szállító cég a mai napon 8800 tús és 2300 drb gomblyuktámasztékos (összesen 11 100 drb) jelvényt ajánlott fel átvételre.

Szakértő az átvételre megajánlott szállítmányt kémpróbaszerűen felülvizsgálta és megállapította, hogy a jelvények lemezanyaga a bemutatott mintáétól eltérően vékonyabb, a zománcozás felszíne, bár csiszolt, de nem egyenletes, behúzódnások vannak rajta és a dombornyomás kontúrjai nem olyan élesek, mint a mintán. Szakértő megállapítja, hogy a jelvények lemezanyaga, valamint kivitele fenti kifogások alapján a megrendelésben foglalt feltételekkel és a vállalkozó cég által megtekintett mintákkal nem mindenben egyezik meg.

A bizottság megkérdezi a szakértőt, hogy a bemutatott és felülvizsgált jelvényeket olyanoknak itéli-e, melyek még használhatók-e, megfelelnek-e a célnak és éppen ezért átvehető-e? A szakértő kijelenti, hogy a jelvények kivitel szempontjából az átvehetőség határán vannak.

Bizottság fenti véleményét figyelembe véve úgy határozott, hogy a jelvényeket átveszi. Figyelmezteti azonban a szállító céget, hogy az átvett jelvények anyagi, kiviteli és készítésbeli hiányosságáért felelősséggel tartozik.

Fentieket a szállító cég képviselőjével közölte a bizottság, ami után a jegyzőkönyv aláíratott.

K. m. f. t.

Csillag Zoltán
Nyíry Sándor
Riskó Béla
Hódi Lajos
Békefi Gyula

f.

J e g y z ő k ö n y v

Készült Budapesten 1948. évi december hó 6-án, az Országos Hadigondozó Hivatalban, a Paskay Jelvénykészítő Üzem által leszállított új mintájú hadirokkant jelvények átvétele alkalmával.

Jelen vannak: az O. H. H. részéről dr. Veégh László min[is]ter[er] o[osztály]tanácsos, az O. H. H. Számvevősége részéről Riskó Béla min[is]ter[er] számvizsgáló, a Technológia és Anyagvizsgáló Intézet részéről Nyíry Sándor műszaki tanácsos, mint az OHH részéről felkért szakértő és Hódi Lajos. Utóbbi a jegyzőkönyv aláírásával elismeri, hogy a jegyzőkönyvben foglalt mennyiséget megőrzésre átveszi. Ásvány Ferenc sz[ám]v[izsgáló] főtanácsos az anyagbeszerzés részéről.

A szállító cég részéről Paskay Károly van jelen.

Szállító cég a mai napon 5000 drb (3500 drb tús, 1500 drb gomblyuktámasztékos) hadirokkantjelvényt szállított le.

Szakértő az átvételre felajánlott jelvényeket kémpróbaszerűen felülvizsgálta és azokat az eredeti mintadarabbal összehasonlította. A vizsgálat során kitűnt, hogy a felajánlott darabok az előírt követelmények használhatóságát nem befolyásolja. Szakértő a jelvényeket átvehetőnek minősítette. Bizottság szakértő véleménye alapján az 5000 drb jelvényt mennyiségileg és minőségileg átvette.

K. m. f. t.

Nyíry Sándor
Riskó Béla
Hódi Lajos
Veégh László
Paskay Károly
Ásvány Ferenc

g.

Rendelőszám: 27.854/1948. Eln[ök]i 2.

Jegyzőkönyv

Készült Budapesten 1948. december hó 27-én, az Országos Hadigondozó Hivatalban, a Paskay Jelvénykészítő Üzem által leszállított új mintájú hadirokkant jelvények átvétele alkalmával.

Jelen vannak: az OHH részéről Békefi Gyula előadó, az OHH Számvevősege részéről Riskó Béla min[iszter] számvizsgáló, a Technológia és Anyagvizsgáló Intézet részéről Nyíri Sándor műszaki tanácsos, mint az OHH által felkért szakértő, Ásvány Ferenc sz[ám]j[evőség] főtanácsos a Népjóléti Minisztérium Anyagbeszerzési osztálya részéről és Hódi Lajos. Utóbbi a jegyzőkönyv aláírásával elismeri, hogy a jegyzőkönyvben foglalt mennyiséget megőrzésre átveszi.

A szállító cég részéről Paskay Károly van jelen.

Szállító cég a mai napon 6900 drb, új mintájú hadirokkant jelvényt szállított le, melyek közül 5100 drb tús és 1800 drb gomblyuktámasztékos.

Szakértő a jelvényeket kímpróbaszerűen felülvizsgálta, és azokat az eredeti mintadarabbal összehasonlította. A vizsgálat során kitűnt, hogy a felajánlott darabok az előírt követelményektől lényegtelen eltérést mutatnak, amely körülmény azonban a jelvények használhatóságát nem befolyásolja. Szakértő a jelvényeket átvethetőeknek minősítette. Bizottság szakértő véleménye alapján a 6900 darab jelvényt mennyiségileg és minőségileg átvette.

K. m. f. t.

Ásvány Ferenc
Paskay Károly

Békefi Gyula
Nyíri Sándor
Hódi Lajos

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1948. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

Hadirokkant jelvények szállításának sürgetése

NÉPJÓLÉTI MINISZTERIUM

189.574/1948.

Előirat: 132.624/1948. IV/1.

Utóirat: 1/49.

Tárgy: Az új mintájú hadirokkant jelvények szállításának sürgetése

ELINTÉZÉS

Az új mintájú hadirokkant jelvények szállítását az érdekelt cégek lassan teljesítik és a megrendelőlevélben foglalt szállítási határidőt nem tartják be.

A sürgősségre való tekintettel tervezzük:

I.
Paskay Károly jelvénykészítő
Budapest, V. Zsitvay Leo u. 15.

II.
Markovits Jelvény- és Éremkészítő Üzem
Újpest, Aradi u. 43.

III. Nemesfémipari Jelvény- és Fémárukészítő Munkások Termelő Szövetkezete
Budapest,
VII. Rózsa Ferenc u. 25.

ad I-III.
Az új mintájú hadirokkant jelvények megrendelése tárgyában kelt 27.854/1948. eln[ök]i 2. számú megrendelőlevél szerint Cím tartozik a jelvények gyártását a bemutatott mintajelvény elfogadása után haladéktalanul megkezdeni, és oly ütemben folytatni, hogy hetenként 5000 drb (ötezer darab) jelvény kerüljön leszállításra.

Tekintettel arra, hogy a megállapított határidő már régen letelt és a megrendelésre eddig csak kismennyiségű részszállítás történt, nyomatékosan felhívom, hogy a még le nem szállított jelvénymennyiséget folyó évi december hó 5-éig szállítsa le, mert ennek meg nem történtét úgy fogom tekinteni, mintha a megrendeléstől Cím elállt volna.

Budapest, 1948. évi november hó 24-én.

Veégh [László]
L. XI. 24.

Koós Zoltán]

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1948. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

A Nemesfémipari Jelvény- és Fémárukészítő Munkások Termelő Szövetkezete beadványa a hadirokkant jelvények átvételére

a.

NEMESFÉMIPARI JELVÉNY- ÉS
FÉMÁRUKÉSZÍTŐ MUNKÁSOK
TERMELŐ SZÖVETKEZETE

Budapest, 1948. október hó 26.

T[í]sztelet!
Népjóléti Minisztérium Úr! [!]

Budapest

A Népjóléti Minisztérium Hadigondozási főosztálya 1948. IX. 11-én megbízott bennünket 33 300 drb új mintájú hadirokkant jelvény elkészítésével drb.-ként 45 filléres árért.

Folyó hó 22-én megrendelt mennyiség felét egy 7 tagból álló, úgynevezett hivatalos szakértő bizottság vizsgálta át, a jelvények átvételét elutasította és arról jegyzőkönyvet vettek fel. A jegyzőkönyv lényege:

1. a jelvény rész anyaga az előírtnál vékonyabb
2. a zománczott felszín nem eléggé sima
3. a dombornyomás kontúrjai nem eléggé élesek
4. a jelvény színe, oxidációja egyenetlen.

Azt az ellenvéleményünket, hogy a felsorolt hibák, ha fenn is állnak, a jelvény formáját, mintáját, lényegét és használhatóságát semmikép[p] nem befolyásolja, figyelmen kívül hagyták.

A jelen beadványhoz mellékeltem mintáknál is szeretnék megcáfolni a felhozott kifogások tarthatatlanságát. Nem is akarunk vitába szállni a hivatalos szakvéleménnyel a fenti részletekről, nem akarjuk kétségbe vonni jóhiszeműségüket az ide vonatkozó rendelkezések betűinek szabályszerű betartásáról. De állítjuk, és bizonyítani tudjuk, hogy a jelvények átvétele sem a hadirokkantakat, sem a Népjóléti Minisztériumot meg nem károsítja, mert azok a kívánt célnak mindenképp[en] megfelelnek. Az, hogy a Magyar Dolgozók Pártja 300 000 drb jelvényét, a Szakszervezeti Tanács 100 000 drb jelvényét, a Szabadságharcos stb. nagy szervezetek jelvényét mi készítettük és készítjük, szintén a fentieket bizonyítja.

Nem lehet érdeke ma az országnak, nem lehet tehát a Népjóléti Minisztériumnak sem ennyi értéket, amit az elkészített vagy befejezés előtt álló jelvények képviselnek, anyagban és munkában kidobni, veszni hagyni. 15 000.- forint veszteség a mi szövetkezetünket is érzékenyen érinti, ezért kérjük a [tiszte]l[et] népjóléti miniszter úr intézkedését, engedélyezze az elkészült jelvények átvételét.

Teljes tisztelettel
Újhelyi

Nemesfémipari Jelvény- és Fémárukészítő Munkások
Kisipari Termelő Szövetkezete
Budapest, VII., Rózsa Ferenc u. 25.
Telefon: 425-339

[Kézírással]

Selejt ellen küzd az egész mozgalom!

Mi meg támogassuk a selejtet szállító elvtársakat!

[hátlapon kézírással]

lkt.

Veégh [László]

Bemutatni alelnök úrnak.

a/a Olt [Károly] elvtárssal és panaszossal megbeszéltem.

XI. 4.

Koós Zoltán

b.

Az Országos Hadigondozó Hivatal jelenti 2596/1948. számú miniszteri jelzőlapra:

A Nemesfémipari Jelvény- és Fémárukészítő Munkások Termelő Szövetkezete beadványára vonatkozólag jelentem, hogy a Szövetkezet által bemutatott 15 800 drb jelvény átvételét - a szabályszerűen megalakított átvevő bizottság - a Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet szakértőjének meghallgatása után tagadta meg.

A nemleges döntés meghozatalánál a beadványban hivatkozott szempontokat a bizottság mind mérlegelte. Különösen figyelemmel volt a vállalkozó cég munkásszövetkezet jellegére és arra is, hogy az elkészített jelvények át nem vételéből a Szövetkezetre anyagi hátrány hárul. Mindezek a szempontok nem indokolják azonban azt, hogy a közszállítási szabályzat rendelkezései szerint meghirdetett versenytárgyalás után vállalatba [!] adott új mintájú hadirokkant jelvényeket az átvevő bizottság annak ellenére is átvegye, hogy a leszállított áru a vállalkozó cég által elfogadott feltételeknek nem felel meg, és akkor, amidőn az áru a kivitelezés szempontjából az átvehetőség határán alul van.

Budapest, 1948. évi november hó 3-án.

[olvashatatlan aláírás]
miniszteri tanácsos

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1948. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

A hadirokkant jelvények készítésének és forgalomba hozatalának korlátozása

a.

MAGYAR HADIGONDOZOTTAK SZÖVETSÉGE
(ORSZÁGOS KÖZPONT)

Budapest, VIII. Horánszky utca 24.

Budapest, 1948. szeptember 20.

[tiszte]l[et] Cím!

A Népjóléti Minisztérium rövid időn belül forgalomba hozza az új rendszerű hadirokkant jelvényeket. A jelvények gyártására, forgalomba hozatalára és viselésére vonatkozó jogszabályok is rövidesen nyilvánosságra fognak kerülni.

Tudomásunkra jutott, hogy egyes jelvénykészítő vállalkozók minden illetékes tényező, így szövetségünk és a minisztérium megkérdezése nélkül is jelvényeink gyártásába kezdtek és azt nyílt árusítás útján forgalomba hozták.

Felkérjük ezért Önöket, hogy jelvényeink esetleges gyártásától és forgalomba hozatalától tartózkodjanak, mert az említett és rövidesen nyilvánosságra kerülő rendelet értelmében súlyos károkat okozhatnak önmaguknak a jelvény készítésével, illetve meg nem engedett forgalomba hozatalával.

Reméljük, hogy Önök ilyen jelvények készítésével eddig sem foglalkoztak, és attól a jövőben is tartózkodni fognak.

Teljes tisztelettel
(Koós Zoltán)
főtítkár

b.

MAGYAR HADIGONDOZOTTAK SZÖVETSÉGE
(ORSZÁGOS KÖZPONT)

Budapest, VIII. Horánszky utca 24.

Budapest, 1948. szeptember 20.

Dr. Szász László miniszteri tanácsos úrnak

Budapest
Népjóléti Minisztérium

A csatolt szövegű körlevelet küldtük meg az ugyancsak csatolt névsor szerinti jelvénykészítő iparosoknak. Célszerűnek tartanám, ha a Hivatal részéről is hasonló szellemű, de megfelelően módosított szövegű levelet kapnának az érdekeltek.

Eltvársi üdvözléssel
(Koós Zoltán)

Koó/M.

Kelen Miklós	Bpest	V.	Aulich u. 3.
Ludvig Emil	"	VIII.	Thék Endre u. 18.
Gál Dezső	"	"	Nap u. 12.
Markovits Nándor	Újpest,		Aradi u. 43.
Ötvösipar (Bata)	Rákosszentmihály		
Fonyó Márton	Bpest,	V.	Kiss József u. 40.
László Ferenc	"	VII.	Garai u. 6.
Valterné	"	II.	Fő u. 19. II. e.
Morzsányi	"	IV.	Váczi u. 36.
Első Nagy Tűzzománc és jelv.	"	VII.	Holló u. 16-18.
Bocán Károly	"	VIII.	Csokonai u. 8.
Szenti	"	VII.	Klauzál u. 18.
Kovács Lajos	"	VII.	Somogyi Béla út 7.
Kravarik és Társa	Rákosszentmihály		Béla u. 116.
Papp György	Bpest,	VII.	Somogyi Béla út 7.
Frühzeitig	"	"	Somogyi Béla út 7.
Szeiler	"		Teréz krt. 23.
Bende	"		Váczi u.
Bata (Nyigri Ilona néven van)	Rákosszentmihály		

c.

178.115/1948. IX. 24.

Tárgy: Hadirokkant jelvények készítésének és forgalomba hozatalának korlátozása

Kereskedelem- és Szövetkezetügyi
Miniszter Úrnak
Budapest

A Magyar Hadigondozottak Szövetségének felállításával kapcsolatban rövidesen forgalomba kerülnek az új kiállítású hadirokkant jelvények is. A jelvények gyártását, forgalomba hozatalát, illetőleg terjesztését jogszabály útján szándékozom szabályozni.

Tudomásomra jutott, hogy egyes jelvénykészítő üzemek hozzájárulásom nélkül a hadirokkant jelvények gyártását már megkezdték és azokat nyílt üzletekben történő árusítás útján forgalomba hozzák.

A jelvények gyártására és forgalomba hozatalára vonatkozó engedélyek kiadását az 1933:VII. tc.-ben biztosított jogomnál fogva magamnak kívánom fenntartani.

Ennek előrebocsátása után felkérem Miniszter urat, hogy az 5.590/1948. Korm. számú rendeletben biztosított jogomnál fogva - az illetékes belkereskedelmi igazgatóságok útján - szíveskedjék a jelvénykészítő üzemeket és a jelvények forgalomba hozatalával foglalkozó kereskedőket arra utasítani, hogy a Magyar Hadigondozottak Szövetsége (Országos Központ: Budapest, VIII. Horánszky u. 24.) útján adott előzetes hozzájárulásom nélkül a jelvények készítésétől, illetőleg forgalomba hozatalától tartózkodjanak.

A rendelkezésemre álló adatok szerint eddig az alább megnevezett üzemek, illetőleg kereskedők készítettek, illetőleg hoztak forgalomba hadirokkant jelvényeket előzetes hozzájárulásom nélkül:

Kelen Miklós, Budapest, Aulich utca 3.
Ludvig Emil, Budapest, VIII. Thék Endre u. 18.
Gál Dezső, Budapest, Nap utca 12.
Markovits Nándor, Újpest, Aradi utca 43.
Ötvösipar (Bata, Nyigri Ilona) Rákosszentmihály
Fonyó Márton, Budapest, V. Kiss József utca 40.
László Ferenc, Budapest, VII. Garai utca 6.
Valterné, Budapest, II. Fő utca 19. II. emelet
Morzsányi, Budapest, IV. Váczi utca 36.
Első Magyar Tűzzománc- és jelv. Budapest, VII. Holló utca 16-18.
Bocán Károly, Budapest, VIII. Csokonai u. 8.
Szenti, Budapest, VII. Klauzál utca 18.
Kovács Lajos, Budapest, VII. Somogyi Béla utca 116.
Pap György, Budapest, VII. Somogyi Béla utca 7.
Frühzeitig, Budapest, VII. Somogyi Béla utca 7.
Szeiler, Budapest, Teréz krt. 23.
Bende, Budapest, Váczi út.

II.

Tárgy: l[ásd] kívül. (Hátiratilag az I. alattira)
Magyar Hadigondozottak Szövetsége
(Országos Központ)
Budapest
VIII. Horánszky u. 24.

A kereskedelem- és szövetkezetügyi miniszterhez intézett átiratom másolatát tudomásul vétel végett csatoltan megküldöm.
B[uda]pest, 1948. X. 7.

K. X/7.

[olvashatatlan aláírások]

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1948. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

Elszámolás a hadirokkant jelvényekről

67.718/1949. IX. 14.

Tárgy: Hadirokkant jelvényekről elszámolás

Elintézés:

Tárgy: Hadirokkant jelvények elszámolásának megsűrgtetése

Hiv. szám: ./.

Határidő: 1949. november hó 1.

Melléklet: ./ db csomag

Az előiratokból kitűnően a Hivatal a múlt év folyamán 80 900 darab hadirokkant jelvényt készí[t]tett és vett át különböző cégektől.

A hadigondozó bizottságok által - csak az ellátásban részesülők részére - szétosztásra került 37 220 darab jelvény.

A Dohányárusok Országos Szövetségének átadtunk bizományba 10 000 darab jelvényt.

Nagy Kálmán és Kászonyi Károly kartársak eddig 1 forintos egységárban eladtak 1000 darab jelvényt.

A hadigondozó bizottságok néhány esetben jelentették, hogy a nekik kiküldött gyári csomagolásból hiányzottak jelvények. A hiányok pótlására kiküldtünk a hadigondozó bizottságoknak 79 darab jelvényt.

Tükör János kartárs eladásra átvett 20 darab jelvényt.

Összesen eddig kiadásba került 48 160 darab jelvény.

A jelenlegi raktári maradvány 32 581 darab jelvény.

A Dohányárusok Országos Szövetsége elszámolt 1109 darab jelvényről 1 forintos egységárban és átutalt a Hivatal részére 1109 forintot.

Kászonyi és Nagy kartársak által eladott 1000 darab jelvényért befolyt 1 forintos egységárban 1000 forint.

A befolyt összegek 1109 + 1000 = 2109 forint készpénz a Hivatal házipénztárában van letétbe helyezve.

Az összeg esetleges felhasználására, illetve hová fordítására döntést kérek.

Ugyancsak döntést kérek a raktáron lévő 32 581 darab jelvény további sorsára nézve is.

A Dohányárusok Országos Szövetségét az elszámolatlanul visszamaradt 8891 darab jelvénnel való elszámolásra (már két ízben megsűrgtük) tervezzük a következő kiadványt:

Dohányárusok Országos Szervezetének

Budapest

VIII. Mária utca 30. szám

Hivatkozással az 1949. évi július hó 6-án kelt levelükre, kérem a fenti hivatal által 1949. január 31-én Címnek átadott, a mai napig még elszámolatlan 8891 darab hadirokkant jelvényről az elszámolásukat megküldeni.

Hivatkozott levelükben a végleges elszámolásukra 2-3 héten belüli időre tettem ígéretet, s ezen ügyben folyó évi július hó 5-én, valamint augusztus hó 1-én kelt sürgető levelezőlapra eddig válasz ide nem érkezett.

B[uda]pest, 1948. szeptember hó 14-én

Vereb

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-55-1948. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

Utasítás a jelvények gyártásának beszüntetésére

a. J e g y z ő k ö n y v

Készült Budapesten 1949. évi január hó 5-én az Országos Hadigondozó Hivatalban.

Jelen vannak: Békefi Gyula előadó az OHH részéről és Paskay Károly jelvénykészítő.

Békefi Gyula előadó közli Paskay Károly jelvénykészítővel, hogy a 27.854/1948. eln[öki] 2. sz. alatt megrendelt 33 400 db új mintájú hadirokkant jelvények szállításában kért határidőt nem tartotta be. Paskay cég köteles lett volna a szept. 11-én kelt megrendelőlevél átvételétől számított naptól kezdve a gyártást haladéktalanul megkezdeni és oly ütemben folytatni, hogy hetenként 5000 (Ötezer) darab jelvény kerüljön leszállításra. A vállaltakat Paskay cég nem teljesítette, mert 1948. december 31-ig 26 950 (Huszonhatezer kilencszázötven) darab jelvényt tudott csak leszállítani.

Békefi Gyula előadó közli Paskay Károly jelvénykészítővel, hogy az Országos Hadigondozó Hivatal a fent említett indokok alapján több jelvényt átvenni nem áll módjában, ezért felszólítja Paskay Károlyt, hogy a jelvények gyártását azonnal szüntesse be.

K. m. f. t.

Békefi Gyula

Paskay Károly

b. J e g y z ő k ö n y v

Készült Budapesten 1949. évi január hó 11-én az Országos Hadigondozó Hivatal által 27.854/1948. eln[öki] 2. szám alatt megrendelt új mintájú hadirokkant jelvények Markovits cég által utolsó részletként szállított 1600 drb jelvény bizottsági átvétele alkalmával.

Jelen vannak: Dr. Veégh min[iszteri] o[sztály]tanácsos, az OHH részéről, Riskó Béla miniszteri számvizsgáló az OHH Számvevősege részéről, Ásvány Ferenc min[iszteri] sz[ám]v[izsgáló] főtanácsos, a Népjóléti Min[iszteri] Anyagbeszerzési osztálya részéről, Nyíry Sándor műszaki tanácsos a Technológia és Anyagvizsgáló Intézet részéről, mint az OHH által felkért szakértő és Hódi Lajos. Utóbbi aláírásával elismeri, hogy a jegyzőkönyvben foglalt mennyiséget megőrzésre átveszi.

A szállító cég részéről Markovits Géza van jelen.

Szakértő a bemutatott 1600 drb új mintájú hadirokkant jelvényt, melyek közül 1200 drb tús és 400 drb gomblyuktámasztékos, kémpróbaszerűen felülvizsgálta és azokat az eredeti mintával összehasonlította. Az összehasonlítás során kitűnt, hogy a jelvények az eredeti mintától lényegtelen eltérést mutatnak, amely körülmény azonban használhatóságukat nem befolyásolja. Szakértő a bemutatott jelvényeket átvehetőnek minősíti. Szakértő véleménye alapján a bizottság a jelvényeket mennyiségileg és minőségileg átvette. Szakértő megállapítása alapján a jelvények között kb. 1%-nyi selejtes fordul elő. Szakértő ezen megállapítása alapján utasította készítő céget, hogy ezen selejtes jelvények pótlására 400 drb kifogástalan minőségű jelvényt pótlólag szállítson le.

Dr. Veégh László min[iszteri] osztálytanácsos közli Markovits Gézával, mint a jelvénykészítő cég megbízottjával, hogy miután a 27.854/1948. Eln[öki] 2. szám alatt megrendelt jelvényt mennyiséget a kitűzött határidőre nem szállította le, további jelvényeket a Hivatal nem vesz át és ezért felszólította Markovits Gézát, hogy a jelvények gyártását cége azonnal szüntesse be.

A jelvények egy ládában, kiöntve voltak elraktározva. A jelvényeket számbavétel és a hatóságokhoz való szétküldés céljából kisebb csomagokba raktuk szét.

Miután a jelvényeknek egyenként való megolvasása hosszú időt és sok munkát vett volna igénybe, a jelvények számbavételét úgy oldottuk meg, hogy 500 db-ot kiolvastunk és azt lemértük. Így 12 db 1 kg-os és 36 db 1.80 kg-os csomagot nyertünk. Az 1 kg-os csomagban 500 db, az 1.80 kg-os csomagban pedig 1000 db jelvény van.

Tervezzük az alábbi felosztást:

Budapest Főváros

Tanácsa Végrehajtó Bizottságának 11 db 1.80 kg és 7 db 1 kg csg. kb. 14 500

Fejér, Heves, Komárom, Nógrád, Tolna,
Zala, Veszprém, Pest-Pilis-Solt megyei
tanács végrehajtó bizottságának

1-1 db 1.80 kg összesen 8 db 1.80 kg
kb. 8000

Baranya, Somogy, Vas, Békés, Szolnok Megyei

Tanács Végrehajtó Bizottságának 1-1 db 1.80 kg és 1-1 db

1 kg összesen

5 db 1.80 kg és 5 db 1 kg csg kb. 7500

Bács-Kiskun, Győr, Csongrád, Hajdu, Borsod,
Szabolcs Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának

2-2 db 1.80 kg össz:

12 db 1.80 kg

kb. 12 000

32 db 1.80 kg 2 db 1 kg csg. kb. 42 000

I.

Budapest Főváros Tanácsa Végrehajtó bizottsága X. Ügyosztálya

Vezetőjének

B u d a p e s t

A mellékelt 18 csomag (kb. 14 500 db) „hadirokkant jelvényt azzal küldöm meg, hogy azokat a hatósága területén lakó, pénzellátásban részesülő hadirokkantak között ingyenesen ossza szét.”

II.

Megyei Tanács Végrehajtó bizottsága X. Ügyosztálya Vezetőjének

Székesfehérvár, Eger, Esztergom, Balassagyarmat, Szekszárd, Zalaegerszeg, Veszprém, Budapest, Pécs, Kaposvár, Szombathely, Békéscsaba, Szolnok, Kecskemét, Győr, Hódmezővásárhely, Debrecen, Miskolc, Nyíregyháza.

A mellékelt (a csomagok számát a házi feljegyzésből kell kiírni) irandó az I. alatti „” jelből.

Budapest, 1950. augusztus 22.

K. VIII/26.

[olvashatatlan aláírás]

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-118-1950. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

b.

NÉPJÓLÉTI MINISZTERIUM

V/3. Osztály vezetőjének

Feljegyzés

Az O. H. H.-ből áthozott raktári anyagok között kb. 30 000 h[adi]r[okk]ant jelvény volt, ezeknek a minisztériumban való további tárolása a hadigondozási ügyek decentralizálása után indokolatlan.

Javasolom, hogy a jelvények az egyes megyék és B[uda]pest főváros között arányos számban szét[os]ztassanak.

Budapest, 1950. évi július hó 10.

(Gerőfi László)
Irodavezető

[az irat hátlapján]

Bár az O. H. H.-ből átkerült h[adi]r[okk]ant jelvények ügyében állásfoglalás nem tartozik III/4 anyaggazdálkodási osztály ügykörébe, az elosztás benti tervével egyetértünk. Az ügyiratot r. u. [rövid úton] V. 3 osztálynak további intézkedés végett visszaküldjük.

B[uda]p[est], 1950. július hó 14.

Holczer Ilona

R[ö]vid] ú[ton] lássa a III/4. Anyaggazdálkodási osztály

Véleményt kérünk arra vonatkozólag, hogy a benti javaslatot helyesnek tartja-e, illetve mi történjen a jelzett 30 000 db h[adi]r[okk]ant jelvényrel?

K. VII/10.

[olvashatatlan aláírás]

Jelzet: MOL XIX-C-1-j-3441-118-1950. (Magyar Országos Levéltár Népjóléti Minisztérium Szociálpolitikai főosztály)

Címkék:

[Kitüntetések](#) ^[3]

[Hadirokkant Jelvény](#) ^[4]

[Magyar Háborús Emlékérem](#) ^[5]

[Molnár Erik](#) ^[6]

[Magyar Állami Pénzverő](#) ^[7]

[Országos Hadigondozó Hivatal](#) ^[8]

[Dohányárusok Országos Szövetsége](#) ^[9]

Kiadás: 10. évfolyam (2010) 3. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/kuriozumok/hadirokkant_jelvények_a_masodik_vilaghaboru_utan.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/kuriozumok/hadirokkant_jelvények_a_masodik_vilaghaboru_utan.html

[2] https://www.archivnet.hu/././galeria_pop.php%3Fga_id%3D7

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kituntetesek>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/hadirokkant-jelveny>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-haborus-emlekerem>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/molnar-erik>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-allami-penzvero>

[8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/orszagos-hadigondozo-hivatal>

[9] <https://www.archivnet.hu/cimkek/dohanyarusok-orszagos-szovetsege>